

BYGGNADSRARBETAREN

Din **nya** avgift
– hela listan

Bygglön **lägre**
än genomsnittet

Han är
världsmästare
på bilrutor

Osynliga jobbar
på ditt bygge

ASFALT BLIR VINTERJOBB

Så påverkas ditt arbete av klimatförändringarna

Kenneth Petterson
chefredaktör,
ansvarig utgivare
08-728 49 70
070-607 56 97
k.p@byggnadsarbetaren.se

Katarina Connheim
allmänreporter,
08-728 49 87
070-627 60 84
k.c@byggnadsarbetaren.se

Nina Christensen
allmänreporter
webbansvarig
08-728 49 79
070-246 87 06
n.c@byggnadsarbetaren.se

Ingemar Dahlkvist
arbetsrätt, löner
08-728 49 72
070-607 56 91
i.d@byggnadsarbetaren.se

Margite Fransson
arbetsmiljö, hälsa
08-728 49 74
070-607 56 89
m.f@byggnadsarbetaren.se

Cenneth Niklasson
allmänreporter
08-728 49 76
070-607 56 92
c.n@byggnadsarbetaren.se

Johan Sjöholm
allmänreporter
08-728 49 73
070-651 62 59
j.s@byggnadsarbetaren.se

Anki Sydegård
reportageansvarig
08-728 49 77
070-607 56 87
a.s@byggnadsarbetaren.se

Omslagsfoto: Anna Simonsson
Korrektur: Michelle Bergman

TS-kontrollerad
upplaga 2005: 131 600

Postadress: 106 32 Stockholm
Besöksadress: Hagag. 2, 4 tr, Sthlm
Adressändring, medlem i Byggnads:
Kontakta din lokala avdelning
Prenumeration: edb, telefon 010-588
48 08 **E-post:** prenumeration@edb.
com **Pris, helår:** 297 kr
Annons: Swartling & Wranding Media,
telefon 08-545160 67
Repro: Grafit
Tryck: Sörmlands grafiska, Quebecor

BYGGKLIMAT

VINTERVÄDER SOM PASSAR ASFALTJOBB

Vi går mot varmare och stormigare tider. Redan nu arbetar asfaltläggarna för fullt – mitt i vintern. Och byggarbetet kan komma att påverkas på fler sätt av klimatförändringarna.

SID 8-11

HÄR FINNS SMITTAN I LEDNINGARNA

SID 28-29

DE ÄR OSYNLIGA ARBETARE PÅ DITT JOBB

SID 14-16

AVTAL 2007

SÅ HET ÄR DIN BYGGLÖN

SID 12-13

BYGGPLUGG

BYTT, BYTT TILL TYSK SKOLA

SID 18-20

EG-domare avgör Vaxholmsmålet

BYGGNYTT/ Den 9 januari hölls förhandling i EG-domstolen i Luxemburg om konflikten i Vaxholm. Men utlåtandet från domstolen dröjer till hösten. SID 23

DEBATT SID 4

”Förr kallades det slaveri”

”Rätten att arbeta i hela Europa får inte innebära att människor utnyttjas”, skriver Kurt Eliasson och Rolf Andersson.

GREJER & GREPP SID 30

Bättre flyt med ny pump

Flytande pump suger bättre.

BYGGFOLK SID 34

Han är Sveriges bäste plåtslagare

BYGGFOLK SID 32-33

Dikt snickarens nya verktyg

Åttafika, asbest, stress – förre timmermannen Mats Hammarlund skriver dikter om livet på bygget.

**5 DÜSSELDORF &
5 HALLSTAHAMMAR** SID 6

Världsmästare på bilrutor

FRÅGAN

Ska tjänstemän tjäna mer än arbetare?

Stefan Dahlberg, 34, betongare, Kolmården

– Det beror väl på vilken nivå de är på. Men det känns inte som att de ska ligga så mycket högre. De har väl längre utbildning och skolgång. Men som byggena är i dag, då man ska ta mycket ansvar själv, suddas gränserna ut. Då finns det ingen anledning att någon ska tjäna mycket mer bara för att han är tjänsteman. Men det blir nog svårt att ändra på, det är alltid svårt att komma i fatt vid lönegap.

Nicklas Karlsson, 21, snickare, Blomstermåla

– Det är väl rimligt i vissa lägen, de har ju lite mer ansvar. Det beror på hur mycket ansvar de har, men cheferna ska väl ha något för att de ska se till att allt stämmer och klaffar. Sedan är det ingen nackdel om det är hyfsat jämnt mellan arbetare och tjänstemän.

Johan Olsson, 16, lärling från gymnasiet, Stockholm

– Jag tycker att byggnadsarbetarna ska tjäna lika mycket som tjänstemännen. Vi bygger ju deras kontor. Men kanske kan det vara lite skillnad ifall de har mer utbildning och samma arbetstider som vi. Jag vet inte hur det skulle gå att ändra på skillnaderna.

Gästarbetares villkor rena slaveriet

● Hur behandlar vi medmänniskor som kommer till Sverige från andra länder för att arbeta?

Det är en fråga vi ombudsmän hos Byggnadsalltmer konfronterar med. Vilken humanistisk livsåskådning har företagare och ägare till fastigheter när de under fyra månader inte betalar lön till polska byggnadsarbetare? När de låter dem bo i en källarlocal med var sin säng och ibland fyller på mat i kylskåpet, så att de ska orka arbeta. Förr i tiden kallades detta för slaveri.

Det byggs villor för två till fem miljoner i villaområden där det ofta står två lyxbilar på gården. Där husägarna har tryckt in sängar i sina garage och hyr ut dem till arbetskraft som betalas med 30 till 50 kronor i timmen för platsättning, murning och diverse övrigt byggnadsarbete. Kan detta betraktas som prostitution?

Listan kan göras längre, men ska vi kunna bevara vår välfärd och principen om lika lön för lika arbete måste alla i samhället hjälpas åt så att det är justa och människovärdiga villkor för alla.

Bodfördomar

Svar på "Arbetsvillkor som kan kallas slaveri":

● Jag hävdar att de företagare som ombudsmännen skriver om helt saknar en humanistisk livsåskådning. Det tror jag att de också menade, men de valde att uttrycka sig retoriskt.

Vad de inte nämnde är att denna människosyn bland företagarna delas av många svenska byggnadsarbetare. Den gängse benämningen i bodarna på denna utländska arbetskraft är "polackjävar". Vilken strategi har ni ombudsmän inom Byggnads för att komma till rätt att med den människosynen inom de egna leden?

TOMMY CARLSSON
MALMÖ

En byggbod för polska arbetare i Åre. Skribenterna reagerar mot hur människor från andra länder behandlas av arbetsgivare i Sverige.

Den fria rörligheten i Europa är bra och viktig för att företag ska kunna växa och för att människor ges chanser att flytta och utveckla sig. Men rätten att bo och arbeta i hela Europa får inte innebära att människor utnyttjas, att de får sämre arbetsvillkor och arbetsmiljö med dumpade löner. Svenska kollektivavtal måste värnas och respekteras. Det gränsöverskridande myndighetsarbetet måste utvecklas.

Den ökade rörligheten i Europa ska och får inte missgynna

företag som följer svenska lagar och kollektivavtal. För att möta utmaningarna i en öppen europeisk arbetsmarknad måste det finnas en arbetsrätt som ger rättvisa spelregler. Vi måste ha rätt att teckna kollektivavtal när företaget etablerar sig, eller tillfälligt uppehåller sig, i Sverige. Löntagarnas trygghet och arbetsmiljö måste utvecklas och stå högt på dagordningen. Detta bör drivas som en svensk linje i det europeiska samarbetet.

KURT ELIASSON/ROLF ANDERSSON

Bra när någon säger ifrån

Svar till Tommy Carlsson:

● Jag vet inte vilka bodar du sitter i, men ditt påstående slår mot en stor del av byggjobbarna.

Om det är så illa får du väl göra något själv. Argumentera för att det inte är polackerna det är fel på utan arbetsgivarna som utnyttjar dem. Det var väl vad det handlade om i slutändan, att de ska ha samma villkor som andra i Sverige.

Varför är det så tyst från våra stora byggföretag i frågan, kan det vara så att de utnyttjar situationen för att sänka de svenska lönerna? Vi kanske borde reagera kraftfullare och inte förvänta oss att ombudsmännen ensamma ska göra det. Det är väl bra om det finns någon ombudsman som

törs stiga fram och säga sin mening, annars är det ju ganska tyst på den fronten. Agera i sakfråga kan väl inte vara fel.

BÖRJE LILLSJÖ

Debatten fortsätter på www.byggnadsarbetaren.se

BODTOMTEN

– Astronauten Fuglesang vill bli moderatpolitiker. Siktar han mot stjärnorna eller svävar han bara högt i det blå...

SKRIV TILL OSS - VI BJUDER PÅ PORTOT!

Adressen är Byggnadsarbetaren, Svarspost 110455302, 110 19 Stockholm. Du behöver inte sätta på något frimärke. Ring 08-728 49 00. Faxe 08-728 49 80. E-posta redaktionen@byggnadsarbetaren.se

Glöm inte uppge namn, adress och telefonnr (som hemlighålls mellan dig och redaktionen om du använder signatur).

Ta lärdom av kineserna

● Bygget av Dragon Gate är det bästa som hänt Älvkarleby kommuninnevånare på årtionden.

Både turister och närboende vallfärdar dit och beundrar de kinesiska byggnadsarbetarnas skicklighet. De är inte några högavlönade bortskämda svenska byggnadsarbetare som av tradition har haft de bästa förhållanden jämt, men de utför ett fantastiskt arbete, som väcker beundran.

Ni borde i stället för att förfölja

Byggnadsarbetaren nr 18/06.

dessa arbetare skicka dit svenska dito för att utbilda sig i avancerad byggnadskonst.

ÄLVKARLEBYBO

Vi är inte alls bortskämda

● Jag tror säkert att kineserna gör ett utmärkt jobb och är jätteduktiga. Det brukar yrkesfolk vara i vår bransch, men kanske inte i din? Kineserna får mer än gärna försätta med det de gör, men då ska deras arbetsgivare finna sig i vilka regler som gäller och följa dessa.

I Sverige ska alla i branschen arbeta under samma förhållanden och lagar och regler ska följas för både arbetstagare och arbetsgivare. Inga undantag får ske, då är vi på väg tillbaka i tiden.

Det har tagit oss 100 år att komma hit där vi är i dag och det ska bibehållas. Alla tjänar på att kollektivavtal följs och inte minst ni som bor i kommunen.

En sak till: du ska sluta att antyda att vi byggnadsarbetare är överbetalda och bortskämda.

Tycker du att en 59-årig sjukpensionerad byggnadsarbetare som inte orkar gå ut med sitt barnbarn en timme om dagen, är bortskämd??!!

Skäms på dig!

MURAREN, SVEDALA

LO ingen knähund åt sossarna

● Visst finns det mycket duktigt folk i partiet bara de blir tillvaratagna, och inte endast några få i toppen får bestämma, som det har varit med Göran Persson, han som tyckte att LO var

ett särintresse. LO är en kamporganisation och ingen knähund åt sossepartiet, utan de ska ta till vara arbetarnas intressen och inget annat, sanna mina ord.

S-O

Tack för allt, kamrater

● Jag vill tacka mina Jobbar-kompisar för att ni är så justa och hjälpsamma.

Jag vill tacka Lagbasen för att du tar ett stort ansvar och leder oss.

Jag vill tacka Skyddsombudet för att du så engagerat värnar om oss.

Jag vill tacka MB-gruppen för att ni försöker få bra villkor för oss.

Jag vill tacka Ombudsmännen för att ni ser till att avtalen följs.

Jag vill tacka Förbundspersonalen för att ni försvarar våra avtal och värderingar.

Jag vill tacka alla som jobbar för rättvisa arbetsplatser där vi och våra kamrater inte blir nedtryckta, utan fullt ut delaktiga.

Tack. Tusen Tack.

TILLSAMMANS ÄR VI STARKA

TYCK DIREKT PÅ NÄTET!

På vår hemsida kan du publicera insändare direkt på nätet. Gå in på www.byggnadsarbetaren.se.

Nytt år - nya pengar

M era pengar in och mera pengar ut.

Så ser det ut i plånboken för de flesta som jobbar och har normala inkomster. Det vill säga en månadslön som ligger kring 20 000 kronor – plus/minus några tusenlappar.

I det spannet ligger inkomsterna för heltidsarbetande med traditionella arbetaryrken, enligt en LO-sammanställning som vi presenterar på sidorna 12-13.

Och även om byggnadsarbetare ligger relativt högt, 23 000 kronor, så är det bara i mittfältet om man jämför med arbetsmarknaden som helhet.

Den nytilträdde regeringen sänker skatterna rejält – för dem som har jobb, men tar tillbaka det mesta i form av högre avgifter, främst genom högre avgifter till a-kassan. Dessutom får avgiften till facket inte längre dras av i deklARATIONEN.

”Sällan har väl bibelcitatet 'den som haver, honom skall varda givet' känts mer aktuellt.”

För de flesta av Byggnads medlemmar höjs fackavgifterna till cirka 600 kronor per månad, mätning och granskning oräknat.

Den främsta orsaken är just avgiften till a-kassan, som höjs med 263 kronor.

Exakt hur mycket du får betala beror på var du bor. Billigast är det i Göteborg och Örnsköldsvik, dyrast är det i Kiruna.

Hur mycket du får betala framgår av tabellen på sidan 24.

Och mera lär komma. I början av året aviserade regeringen ytterligare skärpningar av reglerna för a-kassan. Sällan har väl bibelcitatet ”den som haver, honom skall varda givet” känts mer aktuellt.

Om några veckor drar avtalsrörelsen i gång. En avtalsrörelse som väntas bli stormigare än på många år.

Konjunkturen är glödhet, i synnerhet inom byggbranschen, där bristen på byggfolk och på byggmaskiner är de största bromsklossarna, enligt byggarbetsgivarna.

Även om ökningstakten i byggandet väntas avta något, så är det i en rejäl högkonjunktur som de nya lönerna ska förhandlas fram. För Byggnads gäller det alla avtal utom maskinförarnas.

I det läget borde vara det säljarens marknad som gäller – och säljaren i det här fallet är de som säljer sitt arbete för pengar.

Nästa tidning kommer den 8 februari.

KENNETH PETTERSON
CHEFREDAKTÖR

5 DÜSSELDORF ● 5 HALLSTAHAMMAR

TILL VEM? GLASMÄSTAREN THOMAS KOLSVIK från Hallstahammar.

VARFÖR? Han blev **VÄRLDSMÄSTARE PÅ ATT MONTERA BILRUTOR** vid en internationell mässa i Düsseldorf.

GLASKLAR MÄSTARE TOG HEM SEGERN MED MASK

1 Det stod en domare bredvid dig hela tiden när du jobbade, var du nervös?

– Nej. Det är nog min styrka, att jag kan avskärma mig. Jag har varit med förut. Jag vann SM i våras och kom tvåa i det nordiska mästerskapet. Det var fyra moment: byte av sidoruta, byte av bakruta, vindruta och stenscottslagning. I det första momenten tappade jag tid, men sen hade jag ett otroligt flyt.

2 Vad bedömdes på VM?

– Allt. Kvalitet förstås. Att man hinner klart i tid. Hur man jobbar. Att man gör saker i rätt ordning. Att man har kunskaper om kemikalier och vet hur man ska skydda sig. Att man jobbar ergonomiskt riktigt. Jag hade friskluftsmask vilket ingen annan hade. Japanerna hade 40 personer i sin stab. Fast det gick inte så jättebra för dem, men de var glada ändå.

3 Hur firade du segern?

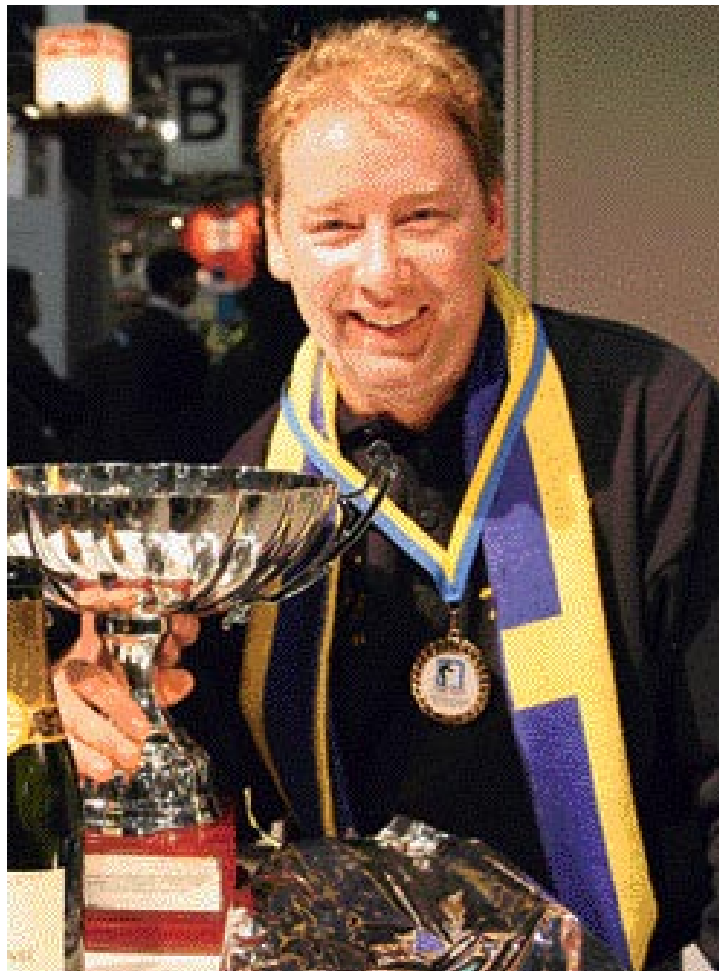
– Badade bubbelpool och drack champagne. Gick ut och åt med mor, far, chefen, och så var det fyra pers från glasbranschföreningen med.

4 Din chef på jobbet var din assistent i tävlingen. Kändes det bra?

– Det brukar vara jag som bestämmer. Så det var som vanligt.

5 Du har väl fått en bra belöning nu, som tack för prestationen?

– En påse bullar.

Världsmästaren i att byta glasrutor, Thomas Kolsvik, pustar ut efter segern i Düsseldorf.

FRÄCKISEN

En man och en kvinna var ute på söndagsutflykt i bilen. Efter ett tag passerade de en hage, där tjuren höll på för fullt med en ko.

Kvinnan:

– Hur kan tjuren veta att kon vill?

– Jo, svarade mannen, det känner tjuren på lukten.

Lite senare körde de förbi en hage med får, där baggen roade sig med en av tackorna. Kvinnan frågade igen:

– Men hur vet baggen att hon vill?

– Ja det är samma där, sa mannen, det känner han på lukten.

De kör vidare under tystnad. En stund senare tittar kvinnan på mannen och säger:

– Du är täppt i näsan idag va?

1 Vet kunderna på Björkmans Glasmästeri i Hallstahammar att du är världsmästare? Vill de att du ska byta ruta blixtnabbt nu?

– De flesta i Hallstahammar vet. Det är en liten ort. Kunderna tycker att det är kul. Nej, de vill inte ha jobbet gjort snabbt, men de påpekar att jobbet måste bli gjort med bra kvalitet nu när det är en världsmästare som jobbar här. Det är roligt.

2 Hur åtgärdar man ett stenscott egentligen?

– Jag brukar borra rent hålet. Sen trycker jag i lim. Sprickan täpps till och blir genomskinlig. Limmet är jättefärdigt. Resin heter det och man måste använda skyddsmask och handskar.

3 Hur lång tid tar det att byta en vindruta?

– Ungefär två timmar. Beror lite på vad det är för bil.

4 Hur lång tid tar det att byta en bakruta?

– Att bara byta den, inget mer, tar ungefär en timme.

5 Vilka bilar är lättast att byta glas på, och vilka är krångligast?

– Volvo V70 är lättast, helt klart. Peugeot, det är lite bökit. Men jag har jobbat med ganska många Peugeot på senare tid, så nu är det inte särskilt bökit längre.

NINA CHRISTENSEN

VÄDER S

OM PASSAR ASFALT

De duggar tätt nu, rapporterna som varnar för stora klimatförändringar. Framtidens mer extrema väder kommer att ställa nya krav på byggnader och byggnadsarbetarnas vardag kommer att förändras. Möjligen ser vi redan nu ett första tecken vid den gamla Pressbyrån i Jakobsberg utanför Stockholm: där läggs asfalt mitt i vintern.

TEXT CENNETH NIKLASSON FOTO ANNA SIMONSSON

Det är tidig morgon och julgransljuset i granen på torget har börjat blekna i takt med att mörkret trycks undan. I vanliga fall skulle den tåliga folkmassan på perrongen på Jakobsbergs pendeltågsstation huttra av isande vindar från norr. Möjligen skulle de även piskats i ansiktet av snöflingor. Men årets januari är annorlunda. Det är mildt och gräset är grönt, ja nästan sommargrönt.

Värmen innebär att pendlarna på perrongen bjuds på lite förströelse under väntan; precis utanför stängslet till bänvallen stiger en tät ånga från marken. Den täta imman kommer från het asfalt som möter den betydligt kyligare marken.

Med intresse tittar flera på när en stor asfaltsläggarmaskin brummar igång och sakta kryper fram över en grustäckt yta. På platsen stod tidigare en gammal Pressbyråkiosk och nu ska minnet från den suddas ut under asfalt. Runt maskinen går ett gäng gubbar med rakor och spadar. De jämnar ut massan och skrapar bort lite som hamnar uppe på kanten till den gamla asfalten. När första bredden är utlagd gör sig asfaltsläggare Anders Gustafsson redo. Han har fått pojkdömsuppdraget – att köra vältmaskinen.

Asfaltsläggare i arbete förknippas ofta med stekande sol, kortbyxor, bar överkropp och trafikstockning. I långa tåg drar de fram på landets vägar och gör de svarta vägarna

ännu svartare. Men det gäller bara sommarhalvåret. Under den mörkare tiden brukar de vara osynliga, men den rekordvarma vintern är inte enbart förvirrande för blommor och djur. Även asfaltsläggarna påverkas. Likt fåglar irrar de omkring och vet inte om det är stämpelkort eller jobb som gäller. Vädret stör den normala rytmen.

– Det är inte så vanligt att vi jobbar vid den här tiden på året. I alla fall inte jag, säger asfaltsläggaren Mattias Nilsson från Eskilstuna.

Mattias jobbar – precis som de andra asfaltsläggarna på platsen – på Peab. Alla är säsongsanställda, vilket innebär att det är stor risk för att de måste stämpla under vintern.

– Jag var hemma och stämplade förra veckan. Men vädret är så varmt så de ringde in mig igen. Och nu ser det ju ut att hålla i sig, säger Mattias Nilsson.

Hela den kommande veckan har gänget fullt upp. Och det är inte bara små jobb, utan även lite större som en parkeringsplats på 1 000 kvadrat söder om stan.

Den milda vintern har gett hela byggbranschen ett lyft. Främst är det just asfaltsjobb som gynnas, men även gjutningar blir enklare om kvicksilvret ligger över nollan. Och ingen snö betyder ingen snöskottning, vilket självklart underlättar vardagen på bygget.

Den gröna vintern innebär därmed att fler säsongsarbetare än normalt har kvar sina anställningar, vilket tydligt avspeglar sig i arbetslöshetsstatistiken. Den ligger på en ovanligt låg nivå för att vara den här tiden på året.

Men är då asfaltsjobbet vid Pressbyrån i Jakobsberg ett tecken på att klimatförändringen dragit i gång? Inte om man ska tro asfaltsläggarna. De är experter på vädret efter egna empiriska undersökningar de senaste 40 åren. Ove Karlsson har jobbat utomhus sedan 1966.

– Det är möjligt att klimatförändringen på sikt kan göra att det

”Jag var hemma och stämplade förra veckan. Men vädret är så varmt så de ringde in mig igen.”

ser annorlunda ut, men inte i det korta perspektivet.

– Jag har upplevt milda vintrar tidigare – även på 1960-talet. Men visst, i år är det extremt, men å andra sidan var det ju riktigt kallt förra året, säger Ove Karlsson, 64 år, från Segeltorp.

Han berättar även om flera vintrar på 1970-talet då han la asfalt under stora delar av vintern.

– Det är upp och ner. Jag tycker mig kunna se ett mönster som upprepar sig vart tionde år. Det är min teori. Men vad som är helt klart är att vi inte lär få uppleva fler vintrar som på 1940-talet. Då var det skridskor under många månader och sedan åkte långkalsongerna av lagom till midsommar.

Arbetet i Jakobsberg tar några timmar. Det går åt ett lass med asfaltsmassa. Gänget verkar bestå av några rutinerade herrar. De snackar inte så mycket utan alla vet ändå vad som ska göras.

– Jobben går snabbt om vädret är bra. Det går ju att lägga asfalt fast det är 40 grader kallt. Men det är en klar fördel om det är över noll grader. I alla fall vid större jobb, och vissa beställare har krav på att det ska vara en viss temperatur i luften vid vissa typer av jobb, säger asfaltsläggare Gunnar Wagenius.

På perrongen har det glesnat betydligt. Nu är det mest enstaka pensionärer och några få morgontrötta som väntar på tågen. De har missat föreställningen. Men den som är observant ser den nya svarta ytan. Jämn och fin och perfekt för skateboard – även i januari. ●

... OCH SÅ HÄR PÅVERKAS BYGGANDET

● **Ett trettiotal bungalows på södra Gotland och skyddsvallar runt känsliga sträckor runt Väneren. Det kan vara två byggprojekt som är aktuella om 100 år. Om klimatförändringarna blir verklighet kommer byggandet att påverkas på flera sätt, både på lång och kort sikt.**

Slår klimatförändringen in så måste landets bebyggelse förändras. Det största hotet kommer från vattnet som kommer att drabba landet genom större nederbördsmängder och på sikt höjda havsvattennivåer. Den höjda havsnivån kommer att påverka samhället på två sätt: för

det första kan redan befintliga byggnader drabbas. För Sveriges del gäller det främst kusterna i söder och landområden runt sjöar och vattendrag. De byggnader som redan finns där måste skyddas genom invallningar. I värsta fall rivs eller flyttas. Förutom att husbyggnader påverkas kan infrastrukturen med vägar och järnvägar drabbas hårt. Långsiktigt handlar det om att inte bygga något nytt på utsatta platser. Speciellt gäller det för stora infrastrukturprojekt som förväntas finnas kvar under en lång tid.

För det andra måste bebyggelsen även anpassas till kraftigare kortvarig nederbörd. Skyfallen förväntas alltså bli intensivare

och regnmängderna öka. Att större regnmängder kan ställa till med omfattande skador visar inte mins raset av E6 i Munkedal för någon månad sedan. För att framtida skyfall inte ska ställa till för stor förödelse måste avrinningen från hustak och avlopp anpassas till den nya verkligheten.

Och trots att klimatet ska bli mildare kan nederbörden fortfarande komma som snö på vintern. Det innebär att snömängden på hustaken kan öka, vilket kräver kraftigare takkonstruktioner.

Även husens ventilation kommer att påverkas av nederbörden. Klimatet blir fuktigare, vilket kommer att leda till ökad

risk för mögel och liknande. Dessutom kan det vid varma, heta somrar i större utsträckning behövas luftkonditionering.

När det gäller vindar kan det bli aktuellt med fler och kraftigare stormar. För bebyggelsens del är det inte medelvinden, utan de kraftiga byvindarna, som styr kraven. Om byvindarna blir hårdare måste husens konstruktioner anpassas.

Till sist lite positivt. Somrarna förväntas bli varmare och torrare. Det är bra för byggnadsarbetarnas arbetsmiljö. Vem vill inte snickra i soligt och torrt väder. Troligen kommer försäljningen av snickarkortbyxor att öka. ●

Asfaltsläggarna Mattias Nilsson och Stefan Andersson brukar båda tänka på hur klimatförändringen kommer att påverka vädret. "Rent jobbmässigt är det bra om temperaturen stiger lite. Då slipper vi stämpla på vintern", säger Mattias.

VÄDRET BLIR ALLTMER EXTREMT

● Under det senaste året har klimatfrågan blivit allt viktigare. Forskarna är i princip eniga om att vi går mot en snabb förändring när det gäller klimatet. Det kommer att bli varmare, blötare och fler översvämningar. Vädret kan också komma att bli mer extremt med hårdare vindbyar, kraftigare skyfall och högre temperaturtoppar.

Enligt flera beräkningar kommer temperaturen att öka med i medeltal 2,5 grader i världen fram till år 2100. För Sveriges del kommer uppgången bli ännu högre. Troligen omkring 3,7 grader. Ökningen förväntas bli högre under vinterhalvåret och något mindre under sommarhalvåret. Norra delen av landet kommer att få en större uppgång än den södra. Även nederbörden skulle öka med i snitt 20 procent.

Slår forskarnas prognoser in kommer södra Sverige i princip att få Medelhavsklimat. Det skulle i sin tur kunna leda till att

kusterna i södra delen av landet blir den nya Rivieran. Många skulle åka dit för att få uppleva ett behagligt sommarklimat. Inte minst från södra Europa där hettan skulle bli för stark.

Men det finns några nackdelar som även drabbar Sverige. Nederbörden skulle öka vilket i sin tur skulle leda till översvämningar. De skulle förstärkas av att havsnivån kommer att stiga med upp till 80 centimeter.

Trots att det ska bli varmare kommer de norra delarna av landet även i framtiden att få snö på vintern och då troligen större

mängder än vad som faller i dag. Det finns vissa tecken som tyder på att experterna har rätt. Under 1900-talet har medeltemperaturen i Sverige ökat med 0,6 grader vilket anses som exceptionellt mycket. Under de senaste decennierna har man även noterat att det varit vanligare än normalt med mildare vintrar och att nederbörden ökat i mängd.

Men det går ännu inte att dra några helt säkra slutsatser och det går inte att säga att ett enstaka oväder med kraftig bläst och regn beror på att klimatet förändrats. ●

ÅRSMEDELTEMPERATUR I HELA VÄRLDEN

ÄR DU OROLIG FÖR KLIMATFÖRÄNDRINGEN?

Gunnar Wagenius, 62 år, Furusund

– Inte ett dugg. Jag har jobbat ute sedan 1973 och har lärt mig att vädret varierar. Det är extremt åt olika håll hela tiden.

Mattias Nilsson, 26 år, Eskilstuna

– Ja, lite kanske. Vi hade visserligen en riktig vinter förra året, men lite konstigt är vädret trots allt. Vi borde kanske tänka lite mer på vad vi håller på med.

Stefan Andersson, 37 år, Märsta

– Jag tänker på det ibland, men jag är inte orolig. Det har alltid varit perioder med milda, snöfattiga vintrar. Det vet jag helt säkert eftersom min farmor har fört dagbok över vädret i mer än 50 år.

Ove Karlsson, 64 år, Segeltorp

– Lite är jag det med tanke på barn och barnbarn. Vi vet ju väldigt lite om vad som ska hända med ozonlagret och allt det andra. Men jag tror inte att det är någon fara på kort sikt.

MYT ATT BYGGJOBB GER TOPPLÖN

Inför den kommande avtalsrörelsen är det byggnadsarbetarna som toppar löneligan för landets arbetare. Men fortfarande tjänar de sämre än snittet för hela arbetsmarknaden.

TEXT JOHAN SJÖHOLM ILLUSTRATION THOMAS FRÖHLING

När byggnadsarbetarna om några veckor på allvar ger sig in i centrala avtalsförhandlingar med arbetsgivarna, gör de det som den bäst avlönade gruppen i den löneliga som utgörs av traditionella arbetaryrken. Det visar den sammanställning av landets löner som LO gör varje år. Med en snittlön på cirka 23 000 kronor har de klart bättre betalt än arbetarna inom industrin, handeln, vården och omsorgen. En byggnadsarbetare tjänar i snitt nästan 6 000 kronor mer i månaden än till exempel barnskötare och kommunanställda undersköterskor.

Byggnadsarbetarna har rykte om sig att vara en välavlönad yrkesgrupp, med högsta löner omkring 30 000 kronor i månaden. Men att byggnadsarbetarna skulle vara en extremt het lönegrupp är inte sant.

För även om byggnadsarbetarna toppar arbetarnas löneliga är de knappast ens ett mittenlag om man väger samman lönerna på hela arbetsmarknaden. Så gott som alla tjänstemän tjänar bättre än byggnadsarbetarna. Det får till följd att byggnadsarbetarna, precis som alla andra LO-anstältna, ligger under de 23 700 kronor i månaden som är genomsnittslönen för hela arbetsmarknaden.

Och när det gäller löneökningar sett under en längre period tillhör byggnadsarbetarna botten. Mellan 1995 och 2005 ökade svenska löntagare sina löner med i snitt 48 procent. Byggnadsarbetarna fick nöja sig med 41 procent. Det var bara kommunanställda arbetare och arbetare i vissa delar av industrin som fick lägre lönepåslag. Något som Gunnar Ericson, Byggnadsförhandlingschef, förklarar med dåliga tider i byggbranschen både på 1990- och 2000-talet:

– Lönerna i byggbranschen är väldigt konjunkturberoende. Jag tycker att vi har varit för dåliga på att under lågkonjunktur behålla det vi har förhandlat till oss under högkonjunkturerna, säger han.

LO:s lönerapport visar också att lönerna för byggföretagens tjänstemän dragit ifrån arbetarnas. Mellan 1995 och 2005 ökade byggbranschens tjänstemän sina löner med 45 procent, och skillnaden ligger nu på cirka 5 500 kronor.

En skillnad som Gunnar Ericson anser är för stor:

– Egentligen bör det inte finnas någon skillnad alls. Visserligen har tjänstemännen en lång utbildning som kanske bör kompenseras för. Men å andra sidan har byggnadsarbetarna också lång utbildning, säger han.

Fackförbundet SIF organiserar cirka 7 000 tjänstemän i byggbranschen. Där ser man inte löneskillnaden som något problem.

– Vi jämför oss inte med byggnadsarbetarna över huvud taget. Vi ser till våra medlemmar och det arbete som de utför. När vi förhandlar gör vi det som om byggnadsarbetarna inte existerar, säger Peter Evander, avtalsansvarig för Byggbranschen på SIF:s förhandlingsavdelning.

Men han tillägger samtidigt:

– Det är klart, hade vi legat lägre än yrkesarbetarna hade vi kanske jämfört oss mer med dem.

Frågan är då varför tjänstemannalönerna sticker ifrån arbetarnas. Lennart Erixon, docent på Stockholms universitet, har studerat just det här fenomenet. Enligt honom är det framför allt tre faktorer som samverkar:

● Löneförhandlingarna sker allt oftare mellan anställd och arbetsgivare direkt.

● Samtidigt har det varit stor efterfrågan på en viss sorts högutbildade tjänstemän.

● Till det kommer en företagskultur där tjänstemän som jobbar närmast företagsledningarna, får större del av de allt högre vinsterna än andra anställda.

– Företagen har varit beredda att betala mycket för tjänstemän vars kompetens det varit brist på. Det har gjort att framför allt de allra högsta tjänstemännens löner dragit i väg, säger Lennart Erixon. ●

Fotnot:

Löneuppgifterna är hämtade ur LO:s "Lönerapport år 2006". Den avser lönerna till och med 2005. Lönerna har sedan dess stigit. Men enligt rapportens författare, Mats Larsson, tyder inget på att de inbördes förhållandena mellan yrkesgrupperna har förändrats.

FAKTA AVTALSFÖRHANDLINGAR 2007

Den 19 februari har Byggnads avtalsråd med representanter från alla lokalavdelningar. Då är tanken att kraven till arbetsgivarna ska slås fast.

Den 26 februari byter Byggnads krav med VVS-arbetsgivarna och dagen efter med Sveriges Byggingustrier.

2 mars inleds förhandlingar med Sveriges Byggingustrier.

7 mars inleds förhandlingar med VVS-arbetsgivarna.

Den 31 mars nästa år löper åtta löneavtal ut för samtliga Byggnads medlemmar, med undantag för maskinentreprenadavtalet som löper ut hösten 2007.

SÅ HET ÄR DIN LÖN:

● Massa- och papperindustri,
tjänstemän: 32 200

● Verkstadsindustri,
tjänstemän: 32 100

● Stål- och metallverk,
tjänstemän: 31 800

● Övrig tillverkningsindustri,
tjänstemän: 31 400

● Byggtjänstemän: 28 400

● Landstingstjänstemän
(läkare, sjuksköterskor m m): 27 800

● Detaljhandels-tjänstemän
(butikshefer, kontorspersonal m m): 25 500

● Skoltjänstemän
(lärare, rektorer m m): 24 300

● **MEDELLÖN HELA ARBETSMARKNADEN: 23 700**

● Tjänstemän kommunal äldreomsorg
(sjuksköterskor m m): 23 600

● **Byggnadsarbetare: 22 900**

● Tjänstemän barnomsorg
(förskollärare m m): 20 200

● Massa- och pappersindustriarbetare: 20 700

● Stål- och metallarbetare: 20 500

● Arbetare,
övrig tillverkningsindustri: 20 400

● Landstingsarbetare
(sjuksköterskor, vårdbiträden m m): 19 100

● Kommun, äldre och handikapp
(undersköterskor, vårdbiträden m m): 18 100

● Arbetare barnomsorg
(barnskötare m m): 17 800

● Arbetare skola
(vaktmästare, kökspersonal,
städare m m): 16 900

Källa: LO:s lönerapport -06

De är osynliga arbet

Det finns byggnadsarbetare som jobbar till skamlöner och inte kan ställa några krav. De saknar skyddsutrustning, arbetskläder och maskiner. Liksom laglig rätt att stanna i Sverige. Av olika skäl blir de ändå kvar och utnyttjas hårt. I Byggnads har de ingen plats.

TEXT JENNY BERGGREN FOTO ANNA SIMONSSON

Den här maskinen är billigare, säger bolivianske Carlos med ett luttrat leende och pekar mot sig själv.

Det är hans svar apropå det till synes irrationella i att använda hinkar och muskelkraft till att bära bort rivningsmassor. Han tyckte att det var så tungt att han nu undviker byggbranschen, men tidigare har han haft flera sådana jobb i Sverige. Ungefär vid den tid på dagen då de vanliga arbetslagen har gått hem har han kommit till byggen för att röja upp. För detta har han fått 70 kronor i timmen svart, men ingen hjälm, inga arbetskläder, inga maskiner, inga försäkringar. Och definitivt ingen anställningstrygghet eller några garantier om lön för varje timme. Han säger att han känner till flera allvarliga olyckor där personer i hans situation varit inblandade.

– Det är så med de här jobben att du tar dem och accepterar villkoren, eller så tar du dem inte, säger han.

Samtidigt poängterar han att man måste dra en gräns för hur mycket man låter sig utnyttjas. Han vet exempel på personer som fått några tior i timmen i lön, men säger att han själv aldrig skulle gå med på det.

Han är en av de så kallade papperslösa på arbetsmarknaden i Sverige. Vanligast är de inom städbranschen, men även inom bygg finns jobb att få. Det handlar om människor som kommer från länder utanför EU, exempelvis i Mellanöstern eller Sydamerika. De saknar uppehållstillstånd, visum och arbetstillstånd. Och därmed möjlighet att jobba vitt. De måste både arbeta och leva i det fördolda för att komma undan utvisning. De kan ha gått under jorden efter avslag på asylansökan eller ha stannat kvar efter att deras turistvisum har gått ut. De saknar inte bara rättigheter på arbetsmarknaden utan även i samhället i stort, exempelvis har de ingen självklar tillgång till sjukvården.

Carlos har sökt asyl och fått avslag, men vill stanna för att skapa en bättre framtid för sina barn. Helst vill han att de ska kunna komma hit.

– Det här är ett land där barnen har mycket möjligheter.

Hans kompis, som vi kan kalla Pablo, jobbar med byggstäd. Han har haft lite bättre förutsättningar. Han fick arbetstillstånd under tiden då han väntade på svar på sin asylansökan, som han nu fått avslag på. Han jobbar vitt och hans arbetsgivare

”Vi ville inte komma hit och råna staten. Det har blivit så här för att det är fel på systemet.”

vet inte att arbetstillståndet har gått ut.
– Han skulle skära ned min lön med hälften i morgon om han fick veta att jag inte har giltiga papper.
Den situationen gör det svårt att ställa krav. Han har förvisso bättre villkor än vad Carlos har haft. Som uttyrd till ett storföretag får han exempelvis kläder, hjälm och skyddsutrustning som alla andra. Men lönen ligger långt under alla avtal och anställda har exempelvis inte fått ut semester som de borde.

Pablo delar in de papperslösa som jobbar inom bygg i tre grupper. De nyanlända som inte alls kan språket får göra de hårdaste jobben, såsom rivningsarbeten med slägga. De som har varit här ett tag får lite lättare arbeten, som byggstäd. Och några har fått möjlighet att specialisera sig, exempelvis på kakelarbeten. Men oberoende av uppgifter är villkoren dåliga och anställningstryggheten obefintlig. Oftast jobbar de papperslösa i småföretag som de fått kontakt med via landsmän.

LO står inte högt i kurs hos de båda männen. Pablo hade förvisso kontakt med ett LO-förbund när han hade arbetstillstånd och ett annat jobb. Men nu, utan handlingar, håller han sig snarare undan.

– Fackets uppgift är att försvara arbetares rättigheter. Nu tycker jag inte att LO gör det, säger han.

– LO skyddar dem som har papper och vi är inte i det systemet, säger Carlos.

Han förstår den som tycker att arbetare som säljer sig billigt sviker arbetarkollektivet. Från den sidan har han sett saken i sitt eget land. Men nu är han på andra sidan, om än mot sin vilja.

– Med arbetstillstånd skulle jag kunna ställa krav. Då höjs de andra lönerna också, säger han.

– Vi ville inte komma hit och råna staten. Det har blivit så här för att det är fel på systemet, säger Pablo.

are på ditt jobb

BILDEN ÄR ARRANGERAD

Hälsningar från Sverige

Båda männen tycker att lösningen på situationen vore att ge alla arbetare fri rörlighet och rätt att jobba öppet var de vill. Då skulle ingen låta sig utnyttjas, resonerar de.

Byggnads verkar de aldrig ha kommit i kontakt med på byggarbetsplatserna. Pablo har varit med om att huvudentreprenörens anställda haft en facklig fest. Men den var inte för underentreprenörerna, och ingen på arbetsplatsen har pratat med honom om facket. Carlos beskriver hur man alltid är på sin vakt för sådant som besök från facket eller Arbetsmiljöverket.

- Vi tar en paus om någon ser misstänksam ut. Man kan säga att vi gör dubbelt arbete eftersom vi hela tiden måste hålla ögonen öppna.

Sedan några månader är de trots allt fackligt aktiva i Sverige. De har gått med i den syndikalistiska fackföreningen SAC, som organiserar papperslösa människor. Båda är glada över upptäckten att det finns möjlighet att organisera sig och få stöd även utan

papper. De har hittat till SAC dels via ett spanskspråkigt program på radion, dels genom bekanta.

Å ena sidan handlar tillvaron om att hålla sig undan. Å andra sidan vill de berätta om sin situation för att samhällsgruppen de tillhör ska bli synlig.

- Det är viktigt att alla får veta att det finns människor som överlever, inte lever, säger Carlos.

Det handlar om situationen på arbetsmarknaden, men även om att inte ha tillträde till exempelvis vård. Om inte annat tycker Carlos att svenskarna borde reagera eftersom den nuvarande situationen drabbar bland annat deras lönenivåer i längden.

Men han tror att svenskarna inte låtsas om det de ser och att de har ganska dålig uppfattning om situationen eftersom de papperslösa oftast arbetar via en mellanhand som heller inte är svensk. ●

NÄSTA SIDA: 2 FACKFÖRENINGAR - 2 UPPFATTNINGAR

SAC: "KLART PAPPERSLÖSA SKA ORGANISERAS"

● Den syndikalistiska fackföreningen Stockholms LS av SAC organiserar papperslösa människor i en särskild grupp. De förhandlar om exempelvis uteblivna löner. Lotta Holmberg som var med och startade arbetet är kritisk till att andra fackförbund inte arbetar mer med papperslösa.

Bland de ungefär tio ärenden som papperslösagrupper inom SAC i Stockholm har drivit finns exempelvis en diskare som till sist fick lön under uppsägningstiden, trots att han saknade både kontrakt och uppehållstillstånd.

– Arbetsgivaren började direkt prata om uppehållstillstånd vid förhandlingen. Men vi sa att vi inte var där för att prata om det. Och andra gången fick han sin lön, säger Lotta Holmberg (bilden).

Förhandlaren från LS (lokalorganisationen av SAC) brukar försöka kräva avtalsenliga löner och enligt Lotta Holmberg har förhandlingsarbetet varit fram-

gångsrikt. Hon tror att många arbetsgivare blir rädda när det dyker upp en företrädare för en anställd som de sett som helt rättslös.

Även om det inte finns kontrakt går det ofta att visa att det har funnits ett anställningsförhållande, exempelvis i och med att regelbundna löneutbetalningar är gjorda. Skrivna avtal har i sig inte visat sig vara något vidare skydd.

– Man kan bli förvånad över hur utnyttjad man kan bli trots att man har en anställning på papper. Att man inte får veta att man har rätt till semester, eller att man har rätt att vara borta när man är sjuk, säger Lotta Holmberg.

Utöver vanligt förhandlingsarbete har papperslösagrupper delat ut flygblad och haft torgmöte i anslutning till en bostad där hemhjälpen inte fått betalt. Kvinnan fick ändå inte sina pengar.

De flesta som Lotta Holmberg har träffat har tjänat mellan 60 och 90 kronor svart. Men hon vet att det förekommer timlöner på mellan 20 och 30 kronor. De vanligaste arbetsgivarna är småföretagare. Det kan i och för sig innebära jobb hos större bolag,

på entreprenad.

Än så länge har gruppen inte förhandlat för någon med byggjobb. Lotta Holmberg menar att det är en slump. Hennes bild är att ganska många som saknar tillstånd jobbar i byggbranschen, bland annat med snöskottning från tak. Och hon är kritisk till att de stora fackförbunden inte organiserar papperslösa människor.

– I andra länder gör man ju det, svarar hon på frågan om det skulle vara möjligt.

Den långsiktiga lösningen tror hon handlar om global rättvisa och fri rörlighet för alla. De flesta som har organiserat sig i papperslösagrupper i Stockholm kommer från Latinamerika. Lotta Holmberg tror inte att det ska tolkas som att de flesta papperslösa i huvudstaden kommer därifrån. Det handlar snarare om att ryktet har spridit sig landsmån emellan. Och kanske om att personer från andra delar av världen är ännu räddare för avvísning och därför håller sig

undan än mer. Bara att åka bil eller tunnelbana är att ta risker, eftersom man kan råka ut för kontroller där man blir ombedd att visa legitimation.

Hur många som är papperslösa i Sverige nu är omöjligt att svara på. I varje fall över tiotusen, tror Lotta Holmberg. Gruppen som hon jobbar med använder en ganska bred definition av papperslösa. Den vänder sig till alla som saknar permanent arbets- eller uppehållstillstånd. Alltså även den som har tillfälligt tillstånd exempelvis i väntan på besked om asyl. Gruppen verkar lokalt i Stockholm. Ytterligare ett LS i Stockholmsområdet jobbar med papperslösa, i övrigt finns inte heller i SAC särskild sådan verksamhet. ●

BYGGNADS: "SVARTJOBBS MÅSTE ALLTID MOTARBEJAS"

● Att organisera papperslösa arbetare går inte ihop med ambitionen att hålla ordning och reda på arbetsmarknaden. Svartarbete ska motarbetas i alla dess former. Så resonerar Byggnads ordförande Hans Tilly (bilden).

Byggnads organiserar inte svartarbete.

Det ändras inte av att de så kallade papperslösa som arbetar illegalt saknar möjlighet att välja att jobba vitt, eftersom de inte får tillstånd.

– Grunden är att vi följer det som myndigheten har tagit beslut om, säger Hans Tilly.

Han syftar på beslut om att neka personerna tillstånd att stanna och arbeta i Sverige.

Här går en skiljelinje mel-

lan hans och SAC:s resonemang. Lotta Holmberg tycker inte att det går att lita till myndigheternas beslut eftersom

hon inte ser flyktingpolitiken som rättvis. Hon konstaterar att människor inte får stanna trots att det innebär stora risker för dem att återvända hem.

Hans Tilly tycker också att man kan reagera mot enskilda avslag på asylansökningar. Han säger att Byggnads i sådana fall har engagerat sig för den berörda personen, på politisk väg.

Men slutsatsen att flyktingpolitikens eventuella brister gör det rimligt att organisera arbe-

tare som är här illegalt är honom främmande.

– Man måste vara konsekvent, säger han och konstaterar att det inte går att arbeta för ordning och reda, men samtidigt organisera personer som jobbar illegalt.

På frågan om vad en ombudsman ska göra om han stöter på någon utan arbetstillstånd svarar han att allt svartarbete ska anmälas.

I dag måste arbetare från länder utanför Europa ha arbetstillstånd för att komma hit och jobba. Byggnads får yttra sig och ger sitt medgivande när det finns en arbetsgivare med kollektivavtal och brist på arbetskraft. Men de flesta som jobbar illegalt har alls inte kommit den vägen. De kan ha kommit med turistvisum eller för att söka asyl, men också

helt utan att ha eller söka några tillstånd. Hans Tilly säger att många smugglas hit via kriminella nätverk. Organisering av arbetarna vore ett sätt att göra de nätverken.

LO har tidigare lagt fram ett förslag om att papperslösa personer som har jobbat till låga löner ska få rätt att kräva skadestånd av arbetsgivaren, motsvarande skillnaden mellan deras lön och den avtalsenliga lönen. Med den ersättningen ska de sedan återvända hem.

De ska inte, som i dag, riskera böter för att de har jobbat utan tillstånd. Hans Tilly har inte hört talas om förslaget.

– Det låter krångligt i och för sig, säger han, men tillägger att det kan vara ett sätt att komma åt arbetsgivarna. ●

BYTT, BYTT... TILL SKOLA I TYSKLAND

Också byggelever kan bli utbytesstudenter. Med pengar från EU har fyra byggelever från Kista i Stockholm praktiserat i östra Tyskland.

TEXT OCH FOTO KENNETH PETTERSON

Fönsterspröjsen är 28 millimeter tjocka men de ska bara vara 13 millimeter. Återstår att göra ny spröjs.

Hur förklarar man det på tyska?

Med teckenspråk och en skiss med snickarpennan lyckas Pontus Enckell förklara läget för sin tyske lärare och handledare, snickarmästaren Daniel Gräntz.

Byggeleverna Pontus Enckell och Ida Norlander arbetar den här dagen i en skolverkstad, inrymd i en tidigare militärbas utanför staden Eberswalde norr om Berlin. Här tillverkar de ett nytt fönster till en kulturminnesskyddad herrgårdsbyggnad.

Pontus och Ida har ytterst blygsamma kunskaper i tyska och Daniel Gräntz lika blygsamma kunskaper i engelska. Men efter några veckor förstår de varandra lite bättre.

Samtidigt arbetar Joakim Frank, blivande golvläggare, och Zandra Feltsen, blivande målare, med att rusta upp entrén till herrgården som ligger i byn i Joachimstal ett par mil norrut.

Huset är daterat från 1718 och här bodde förr traktens överskogsmästare. I Schorfheide mellan Berlin och den polska gränsen finns rikligt med bokskogar, där marken lyser eldröd på vintern när träden fällt sina löv.

När DDR-staten upphörde att existera 1990 inleddes en omfattande utförsäljning av statlig egendom. Då var huset i mycket dåligt skick.

– Inget var gjort sedan 1945. Under DDR-tiden var det ingen som ägde huset, därför var det heller ingen som brydde sig om att underhålla det, berättar Claus-Dieter Schulze, en av husets nya ägare.

” Jag vill lära mig hur människor är i olika länder. Ju mer man lär sig av dem ju mer lär man känna sig själv. ”

Byggeleverna går sista året på byggprogrammet vid Kista gymnasium i Stockholm. Under tre veckor i slutet av höstterminen har de praktiserat vid en privat yrkesskola i Eberswalde.

De fyra valdes ut bland 16 sökande. Alla sökande fick skriva en uppsats där berättade om sig själva och varför de ville göra sin praktik i utlandet.

– Jag skrev att jag aldrig har varit i Tyskland men alltid varit intresserad av landet och dess historia samt språket. Och att det är viktigt att få se med egna ögon vad som händer under andra världskriget, berättar Ida Norlander.

– Jag är också intresserad hur snickare i andra länder har det. Jag vill lära mig hur människor är i olika länder. Ju mer man lär sig av dem ju mer lär man känna sig själv. Man lär sig att uppskatta det man har men också hur man kan förbättra saker. Jag är intresserad av världen och vill se allt som går att se.

Kista gymnasium har sökt så kallade Leonardo da Vinci-pengar från EU till projek-

tet. Skolan har själv hållit i kontakterna med skolan i Tyskland och de svenska lärarna har turats om som handledare under vistelsen i Tyskland.

Som projektarbete under sin praktik har Ida Norlander jämfört den svenska och den tyska byggutbildningen.

Även i Tyskland är utbildningen treårig. Men där har man inte någon rundgång, som i Sverige, där eleverna provar på olika yrken innan de väljer specialisering. I stället bestämmer man från början om man vill bli snickare, murare, målare, etc.

Gemensamma intressen och yrkeskunskap förenar. Snickarläraren Daniel Grantz och de svenska byggeleverna Ida Norlander och Pontus Enckell, på praktik i Tyskland, förstår varandra även om de inte talar samma språk.

Här är en snickare både möbelsnickare och byggnadssnickare.

Cirka fem procent av byggeleverna är flickor. Den tyska utbildningen avslutas med examensprov.

Efter sin praktik får Kista-eleverna Europass, ett intyg på att de gjort sin praktik i ett annat EU-land, vilket kan vara bra om det vill fortsätta att arbeta i utlandet.

Under vårterminen åker en grupp Kista-elever till Turkiet för att göra sin praktik med hjälp av Leonardo-stipendium.

– I vårt fall var det programkontoret i Turkiet som sökte samarbetspartners i EU. De

arrangerade ett kontaktseminarium för olika praktiska program, säger Birgitta Linderoth, gymnasielärare och internationell samordnare vid Kista gymnasium.

Turkiet, som vill in i EU, söker på det här sättet kontakter i nuvarande EU-länder.

Även eleverna själva kan föreslå projekt för samarbete med byggföretag och skolor.

De första kontakterna med skolan i Everswalde togs för över tio år sedan av Günter Schulz, yrkeslärare och byggnadsmålare. Fram till sin pensionering var han biträdande rektor för byggprogrammet vid

Sågbäcksgymnasiet i Huddinge. Han är född i Eberswalde och lämnade DDR på vintern 1961, innan Berlinmuren stängde landet. 1989 öppnades muren och tyskar i exil kunde återvända utan risk för repressalier.

Senare tid tog Göran Höjdig, målarlärare vid Kista gymnasium, tagit upp tysklands-kontakterna och skolan sökte EU-pengar.

– Ett måste är att skolledningen tror på internationalisering och stöttar projektet, säger Birgitta Linderoth. ●

**NÄSTA SIDA: BYGGPLUGGA
UTOMLANDS – SÅ GÖR DU**

BYGGPLUGGA UTOMLANDS: HÄR HITTAR DU KONTAKTER OCH PENGAR

● Leonardo da Vinci (efter italienske 1400-tals uppfinnaren och multikonstnären) är namnet på EU:s handlingsprogram för yrkesutbildning.

EU:s mål med Leonardo-programmet är att förbättra och förnya yrkesutbildningen i Europa och att stimulera utbyte av erfarenheter över gränserna.

Den som går en grundläggande yrkesutbildning kan praktisera utomlands i upp till ett halvår med stipendium.

De flesta grupper, både anställda och egenföretagare, personalansvariga eller den som arbetar med språkutbildning, kan få göra utlandspraktik med Leonardo-stipendium. Allt enligt principen om livslångt lärande.

Ansökan görs hos Internationella Programkontoret i Stock-

holm (www.programkontoret.se)

Via programkontorets hemsida kan man bland annat hitta samarbetspartners de 25 EU-länderna, samt Norge, Island, Lichtenstein, Bulgarien, Rumänien och Turkiet.

För åren 2000-2006 var budgeten för Leonardo da Vinci drygt nio miljarder kronor. Ett nytt program inleds med start 2007.

En annan sökväg för att få kontakter i utlandet, till exempel skolsamarbete mellan vänorter, är EU-kommissionens program för elektronisk inläring.

Hemsidan heter www.etwinning.net.

Hela EU:s budget för utbildningsfrågor var under sjuårsperioden cirka 16,7 miljarder kronor. Här finns bland annat bidrag till

livslångt lärande och möjligheter till högre studier för alla.

EU:s utbildningsprogram heter Sokrates och omfattar bland annat:

- grundskola (Comenius)
- högre utbildning (Erasmus)

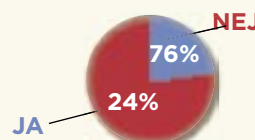
- Vuxenutbildning (Grundvig)

- Utbildning i europeiska språk (Lingua)

- Information och teknisk utrustning för utbildning (Minerva). ●

annons Hultaford

annons Svenska
mässan

EG-domare avgör facklig strid

Fri konkurrens eller strejkrätt - EG-domstolen prövar konflikten i Vaxholm

EG-domstolen/

”Det här målet handlar inte om rätten att teckna avtal eller vidta stridsåtgärder.” Så inledde advokat Martin Agell företaget Laval un Partneris talan i EG-domstolen.

Men trots Agells inledning handlade det sedan mest om avvägningen mellan strejkrätt och fri konkurrens. När EG-domstolen i Luxemburg den 9 januari höll muntlig förhandling angående Byggnads och Elektrikernas konfliktåtgärder mot Laval un Partneri, hösten 2004, handlade det mycket om hur EG-rätten påverkar nationella regler om fackliga rättigheter.

I de europeiska facken finns det en oro för att Laval-målet och ett mål som gäller en konflikt på Viking Line, som domstolen förhörde sig om dagen därpå, kan komma att påverka grundläggande fackliga rättigheter.

De svenska facken företrädde i domstolen av Ulf Öberg. Han varnade för konsekvenserna om EG-domstolen sätter fri konkurrens före rätten till fackliga stridsåtgärder.

Det skulle rubba maktbalansen på arbetsmarknaden och få stora sociala konsekvenser, sa han.

HINDRAR FRI RÖRLIGHET

Det lettiska företaget Laval un Partneris advokater, Martin Agell och Anders Elmér, tonade i stället ner den delen i målet.

”Det här handlar om fackliga åtgärder som är unika för Sverige och som syftar till att förhindra fri rörlighet”, sa Martin Agell i sin inledning.

De EU-länder som var på plats i domstolen för att ge sin syn på målet tog, trots Lavals inledning, mest upp frågan om en avvägning mellan grundläggande fackliga rättigheter och unio-

Go home. Luciamorgonen 2004 möttes det lettiska byggföretaget Lavals anställda av Byggettans blockadvakter. Nu avgörs den uppmärksammande konflikten i Vaxholm av EG-domstolen i Luxemburg.

nens friheter för etablering och rörlighet över nationsgränser.

Sju av medlemsstaterna, Danmark, Tyskland, Spanien, Frankrike, Irland, Österrike och Finland, gav i varierande omfattning stöd åt den svenska regeringens uppfattning att svenska konfliktregler inte strider mot EU:s regler om fri rörlighet.

FYRA LÄNDER STÖDER LAVAL

Och de fyra länder, Lettland, Estland, Litauen och Polen, som stödde Lavals uppfattning gjorde det med motiveringen att facklig konflikt rätt kan innebära en olaglig inskränkning av fri tjänstehandel i unionen.

Trots att så många uttalade stöd för Byggnads konfliktåtgärder var Byggnads juridiska ombud, Peter Kindblom, förvånad efter förhandlingen.

- Det är förvånande att så många medlemsstater ändå är

inne på att bedöma rätten till konfliktåtgärder trots att det finns tydliga skrivningar i regelverket att konflikt rätten står utanför EU:s område, sa han.

Sammanräkningen av medlemsstaternas åsikter gav alltså ett visst stöd för att Byggnads blockad för att få till stånd ett kollektivavtal på skolbygget i Vaxholm var tillåten enligt EU.

Men Laval fick stöd av den tunga kommissionen, EU:s regering.

Och domstolen dömer efter eget avgörande. Domarnas frågor till parterna gav heller ingen vägledning i hur domstolen kommer att döma.

YTTERLIGARE VÄNTAN

För Byggnads, vars ordförande Hans Tilly var på plats i domstolen, blir det att vänta. Domstolens generaladvokat i målet, Paolo Mengozzi, svarade inte på

frågan när hans utlåtande kommer. När han blir klar med sitt förslag, troligen någon gång i vår, ska de 13 domarna ta ställning. Och sedan ska EG-domstolens svar på frågorna från den svenska Arbetsdomstolen (AD) ligga till grund för en slutlig dom i AD.

SOCIAL DIMENSION I EU

Byggfackens talesman i förhandlingen, Ulf Öberg, menade att EG-domstolen står inför en ödesfråga och en utmaning.

”Ärade domare, ni har en unik chans att i det här målet visa att EU har en viktig och central social dimension, att se till att villkoren för Europas arbetare förbättras i stället för att medverka till social dumpning”, sa han.

De 13 domarna, varav tolv her- rar, i vinröda domarkåpor avslöjade dock inte med en min om de ville anta utmaningen.

INGEMAR DAHLKVIST

Höjda avgifter till fack och a-kassa

Byggnadsarbetare betalar 1 000 kronor per månad

Ekonomi/
Från årsskiftet kostar medlemsavgifterna till Byggnads och a-kassan mer än 600 kronor per månad för nästan alla medlemmar. Det innebär en fördubbling som till största delen beror på höjd egenavgift till a-kassan.

Avgiften till Byggnads a-kassa höjdes vid årsskiftet från 103 kronor per månad till 366 kronor, en höjning med 263 kronor per månad.

Den största delen av höjningen är en särskild finansieringsavgift på 250 kronor som orsakas av att riksdagen i december beslutade att a-kassornas medlemmar ska betala en större andel av kostnaderna för arbetslösheten.

HÖGRE AVDELNINGSAVGIFT

Men Byggnads medlemmar drabbas av fler höjda avgifter. Medlemsavgiften till Byggnads centrala verksamhet höjs med 15 kronor från 129 till 144 kronor per månad. Och 13 av Byggnads 29 avdelningar höjer avgiften. Mest höjs avdelningsavgiften i Kristianstad, med 14 kronor per månad. Sammantaget innebär avgiftshöjningarna att en medlem i Byggnads i Kiruna,

som har den högsta avgiften, betalar 644 kronor per månad. Den lägsta avgiften, 598 kronor per månad, får medlemmarna i Örnsköldsvik och Göteborg. Den sammanlagda kostnadsökningen för avgifterna drygas ut av att riksdagen beslutat att ta bort skattereduktionen för avgifter till fack och a-kassa.

Under 2006 minskade skatten med runt 70 kronor per månad på grund av skattereduktionen. Skatten sänktes med 25 procent av fackavgiften och 40 procent av avgiften till a-kassan.

MÄTNING OCH GRANSKNING

Utöver avgifter till Byggnads centralt, avdelningen och till a-kassan betalar byggnadsarbetare gransknings- och mättningsarvoden eller vvs grundarvode på cirka 350 kronor per månad.

Arvodena räknas i procent på inkomsten (1,5 procent i granskningsarvode plus eventuellt mättningsarvode) och är oförändrade under 2007. Gransknings- och mättningsarvoden räknas fortfarande som en avdragsgill kostnad ur skattesynpunkt. Det innebär att de får dras av i deklarationen. Men bara den del som överstiger 5 000 kronor.

Riksdagen har höjt ribban för

avdrag för övriga kostnader från 1 000 kronor till 5 000 kronor.

Det innebär i praktiken att avdragsrätten för gransknings- och mättningsarvoden försvinner för alla som inte själva betalar till exempel verktyg och skyddskläder, andra kostnader som byggnadsarbetare normalt kan räkna in i posten övriga kostnader under inkomstslaget tjänst i deklarationen.

Den sammanlagda effekten

av avgiftshöjningar och ändrade skatteregler är att en byggnadsarbetare med normal inkomst, cirka 23 000 kronor per månad, får betala upp mot 1 000 kronor per månad i avgifter och arvoden till fack och a-kassa under 2007.

Det innebär mer än en fördubbling. Under 2006 var netto-kostnaden, efter skattereduktion och avdrag, cirka 450 kronor.

INGEMAR DAHLKVIST

FAKTA AVGIFT PER MÅNAD TILL FACK OCH A-KASSA

A-kassa:	366 kr (+263)	Helsingborg:	626 kr (+3)
Byggnads centralt:	144 kr (+15)	Kristianstad:	626 kr (+14)
Avdelning: Från 88 kr till 134 kr		Malmö:	626 kr (+3)
		Umeå:	625 kr (+7)
Total avgift per månad 2007		Örebro:	625 kr (+2)
(avd. höjning inom parentes)		Gästrikland:	623 kr
		Uppland:	623 kr (+10)
Kiruna:	644 kr	Halmstad:	619 kr
Dalarna:	633 kr	Kalix:	619 kr
Mälardalen:	633 kr	Luleå:	619 kr
Värmland:	632 kr (+4)	Kalmar:	618 kr
Piteå-Skellefteå:	630 kr (+11)	Borås:	615 kr (+2)
Jämtland/		Linköping:	614 kr (+3)
Härjedalen:	628 kr	Lund:	614 kr
Hälsingland:	628 kr	Väst:	612 kr (+2)
Sundsvall-Ådalen	628 kr	Jönköping:	608 kr (+7)
Sydost:	628 kr	Stockholm:	607 kr
Öst:	628 kr (+5)	Göteborg:	598 kr

Sänkt lön för jobb med beredskapstjänst

EU-direktiv/

Kylmontörer och andra yrkesgrupper som har beredskapstjänst kan förlora en dags lön. Orsaken är nya arbetstidsregler som gäller från årsskiftet.

Minimireglerna i EU:s arbetstidsdirektiv är sedan årsskiftet lag i Sverige. Det betyder till exempel att det måste finnas 36 timmars sammanlagd ledighet under en vecka. Och sådan ledighet får inte infalla under beredskapstid, även om man inte behöver arbeta under beredskapen.

Arbetsgivarna på kylavtalets

område, VVS-I, har meddelat företagen att det krävs en ledighet i samband med sju dagars beredskapspass.

KONSEKVENSEN BLIR att montören måste vara ledig en arbetsdag. Och eftersom arbetstidslagen inte tar upp frågan om ersättning så blir det en dag utan lön.

– Det beror på hur det här hanteras i det enskilda företaget. Men det finns ingen regel i lag eller avtal som säger att det ska utgå ersättning, säger Robert Jakobsson, VVS-I-ombudsman.

På Byggnads anser man att

problemet bör lösas genom att man gör om beredskapsschemat.

Rolf Levin, ombudsman på Byggnads, tror att det kan bli nödvändigt också på grund av de nya reglerna om elva timmars dygnsvila.

– Om en montör behöver arbeta några timmar vid till exempel elva på kvällen, och därefter återgår till beredskapen, så får inte dygnsvilan sammanfalla med beredskapstiden, säger Rolf Levin.

– Det innebär att dygnsvilan på elva timmar sammanhängande tid kommer att pågå när

ordinarie arbetstid börjar nästa dag. Vi rekommenderar därför att man gör om beredskapspassen till kortare pass än veckovis.

MEN NÄR DET GÄLLER vecko- och dygnsvila är det lagens regler som gäller. Det betyder, utöver risken för minskad lön för kylmontörerna, att arbetstiden vid till exempel övertid och skift kan påverkas.

– Om man arbetar övertid så krävs det elva timmars vila innan man börjar arbeta igen, säger Patrik Östberg, ombudsman på Byggnads.

INGEMAR DAHLKVIST

I KORTHET

Avled efter fallolycka på julafton

Takolycka/ Arbetsmiljöverket riktar kritik mot arbetssättet då en 47-årig polsk man omkom vid en fallolycka på julafton. Mannen och kolleger arbetade med att lägga tak på en sex meter hög byggnad i Östra Husby, utanför Norrköping, när olyckan inträffade.

– Arbetet utfördes på ett sätt som var oacceptabelt enligt våra föreskrifter. De hade inte fast monterade skydd, vilket man ska ha när man arbetar på höjder över två meter, säger arbetsmiljöinspektör Bengt Johansson.

Vid arbetet skulle man fästa kondensplast mellan takskivor och plåt på taket. När arbetarna rullade ut plasten och satte fast den, arbetade de från en stege som flyttades i sidled. De hade, enligt arbetsgivaren, livlinor. Enligt samma uppgifter var de losskopplade när olyckan skedde.

Lurades att sluta med falska löften

Arbetsdomstolen/ Med löften om nytt jobb och påståenden om kritik från arbetskamraterna lurades en byggnadsarbetare i Västerås att lämna sitt jobb. Nu stämmer Byggnads arbetsgivaren. Byggnadsarbetaren lurades i januari 2006 att lämna sitt jobb på en byggfirma med ett tiotal anställda. Då hade arbetsgivaren först under en tid lovat att ordna ett annat jobb, sedan uppmantat den anställde att sjukskriva sig. Slutligen avskedades den

23-årige byggnadsarbetaren, som då hade arbetat i fyra år på företaget. Han hade under hela hösten 2005 fått veta att hans arbetskamrater inte vill arbeta tillsammans med honom.

Dödsolycka utreds inte ytterligare

Helsingborgsolyckan/ Åklagare Lotten Loberg i Malmö kommer inte att återuppta förundersökningen av den svåra olyckan i Helsingborg i september 2005. Två byggnadsarbetare dödades och två skadades allvarligt när ett valv med 40 ton betong rasade. Polisens och åklagarens brottsutredning las ner. Byggnads begärde en överprövning, men inget ändrades. Byggnads förbundsombudsman Kjell Johansson och regionala ombudsman Remi Jönsson, gjorde en egen utredning och pekade på flera allvarliga brister på arbetsplatsen och i organisationen.

Åklagaren säger att vissa brister som kommit fram i Byggnads utredning visserligen kan vara relevanta för olyckan, men att de inte kan anses utgöra en straffbar oaktsamhet.

Kjell Johansson säger att man kommer att överväga om man ska begära en överprövning hos riksåklagaren. Han tycker att lagstiftningen måste ändras så att fler paragrafer blir straffsanktionerade.

LÄS MER

byggnyheter varje vardag på www.byggnadsarbetaren.se

Cramo

Sveriges byggindustrier

Abvac

I KORTHET

LO-fack i sympati för byggblockad

Kollektivavtal/ Byggnads har blockerat ett bygge i Karlskoga sedan den 13 april 2006. Trots blockaden har arbetet tidvis kunnat fortsätta. Nu har Transport, Elektrikerförbundet och Målarna inlett sympatiåtgärder mot företaget, Industri och bygg, som bygger med hjälp av inhyrd arbetskraft.

Byggnads anser att byggnadsarbetarna är att betrakta som anställda och har därför krävt kollektivavtal. Men företaget har sagt nej med motiveringen att hantverkarna är egenföretagare från Polen.

– Vi har haft svårt att få kontakt med hantverkarna trots att vi besökt bygget tillsammans med tolk. Vi får inte gå in på arbetsplatsen och de har inte kunnat komma ut till oss. Utan medlemmar på arbetsplatsen är det svårt att få effekt av en blockad, säger Jan-Olov Johansson vid Byggnads i Värmland.

Ökade risker med teleskoptruckar

Arbetsmiljö/ Yrkeslärare och arbetsmiljöinspektörer varnar för olycksrisker med teleskoptruckar 1 december skadades en byggnadsarbetare allvarligt då han klämdes under en vältnade teleskoptruck på en byggarbetsplats i Umeå.

– Det går i princip att ersätta en kran med en teleskoptruck på byggnader upp till tre våningar, säger Ture Carlsson, yrkeslärare i Vännäs.

Olyckan berodde på att överlastskyddet var urkopplat. Det kan göras med hjälp av en snusdosa som placeras som spärr. Olyckstrucken hade körts utan utfällda stödben och lasten med armeringsjärn hade lagts ut fel, från truckens långsida där risken att välta är störst.

Vibrationer ökar risk för hjärtinfarkt

Hälsa/ Den som utsätts för vibrationer löper större risk att drabbas av hjärtinfarkt, enligt en avhandling av Bodil Björ vid

yrkesmedicinska enheten vid Umeå universitet. Det är känt att damm och buller ökar risken för hjärtbesvär. Man även vibrationer kan orsaka infarkt.

– Risken att insjukna i hjärtinfarkt är 60 procent högre för den som varit exponerad för vibrationer, säger Bodil Björ, som undersökt 475 personer som drabbats av hjärtinfarkt.

Hennes studier visar även att vibrationer minskar kroppens förmåga att återhämta sig. De som utsätts för vibrationer har påverkats så att kroppen fått sämre förmåga att slappna av.

– Jag brukar beskriva det som att kroppens förmåga att bromsa minskar. Det är tidigare känt att kroppens broms är viktig för att minska risken för hjärtinfarkt.

Lärlingar kör maskin utan hjälp

Utbildning/ Maskinföretag bryter mot reglerna om lärlingsutbildning. Dan Sundström, maskinförare på Hercules Grundläggning, ger exempel på bland annat en lärling som hade sin handledare på 60 miles avstånd från arbetsplatsen.

Åke Carlsson på Sveriges Bygginstrumenter (BI) i Göteborg håller med om att man hittills inte klarat handledarkravet.

– Det är besvärligt på maskinsidan, särskilt på de mindre företagen, säger han.

– Men vi har sagt att det ska finnas en lärlingsansvarig på varje företag och dessutom utbildade handledare. Det kommer en utbildning av handledare i mars 2007.

Skadades av väggblock

Byggolycka/ En byggnadsarbetare skadades när ett väggblock, som vägde flera hundra kilo, föll från en mobilkran. Olyckan inträffade på ett bygge utanför Jönköping den 27 december. Mannen fick sårskador i huvudet och smärtor i bröstet. Olyckan inträffade när väggelementet lyftes från en lastbil med kran. En trasig låssprint i bulten till kranens lyftkrok orsakade olyckan.

Forskare varnar för byggstrejk till våren

Avtalsrörelsen/ Strejk på bygget. Det är inte alls omöjligt, om man får tro forskaren Christer Thörnqvist. Glödhet konjunktur men hittills bara blygsamma löneökningar bäddar för konflikt.

Alla Byggnads avtal med undantag för maskinentreprenörsavtalet går ut i vår. Samtidigt ökar sysselsättningen och antal arbetade timmar, arbetslösheten sjunker och en klar majoritet av byggföretagen hävdar att arbetskraftsbrist är ett hinder för vidare expansion.

MEN BYGGNADSARBETARNAS löner har hittills inte riktigt hängt med i utvecklingen. Visserligen visade andra och tredje kvartalets lönestatistik från Byggnads att ökningstakten börjar sticka uppåt en aning, men sett över en längre period sticker inte ökningarna ut från resten av arbetsmarknaden.

Och det här är en grogrund för strejk, anser Christer Thörn-

qvist, arbetsmarknadsforskare vid Göteborgs universitet.

– När arbetare i en bransch börjar känna att de inte får ut vad de borde kunna få, då ökar chanserna för strejk. Det är ett mycket tydligt historiskt samband, säger han.

Christer Thörnqvist anser att grogrunden för strejk på den svenska arbetsmarknaden inte varit så gynnsam sedan 1980.

MEN GUNNAR ERICSON, Byggnads förhandlingschef, håller inte med om att risken för strejk är stor:

– Konflikt är inget vi spekulerar om i det här läget. Vi vill ha ett bra avtal som alla parter kan stå bakom, säger han.

Och motståndaren Bo Antoni, vd på Sveriges Bygginstrumenter, är lika diplomatisk:

– Strejk är ingen bra metod att lösa konflikter på. Min förhoppning och tro är att vi ska klara av att prata med varandra, säger han.

JOHAN SJÖHOLM

Fler nöjda med facket

Medlemsenkät/ Byggnadsarbetarna har blivit mer nöjda med sitt fack. 39 procent är nöjda med helheten, två procent mer än för ett år sedan. Det visar Byggnads medlemsenkät.

Hösten 2005 var bara 31 procent av Byggnads medlemmar nöjda med fackets löneförhandlingar. Ett år senare hade andelen nöjda ökat till 39 procent. Lika stor var andelen som svarat att de är nöjda med fackets verksamhet i sin helhet, också det en uppgång, från 37 procent året före.

Även löneförhandlingar, arbetskydd, studier, a-kassa, facklig information och tidningen Byggnadsarbetaren är fler nöjda med. Byggnadsarbetaren är den verksamhet som flest är nöjda

med, 82 procent (80 procent 2005). Det utåtriktade opinionsarbetet får lågt och sjunkande betyg. Bara 14 procent är nöjda. En något lägre andel nöjda har det också blivit för avdelningarnas medlemservice, 36 procent under 2006 jämfört med 37 procent 2005.

I enkäten tillfrågades 1 012 slumpvis utvalda medlemmar. 771 personer (76,2 procent) besvarade enkäten.

Många medlemmar har inte någon uppfattning om det är bra eller dåligt att Byggnads och Målarna planerar att slå ihop förbunden. 49 procent har svarat vet ej på frågan. 42 procent anser att idén är bra eller mycket bra medan nio procent tycker att idén är dålig eller mycket dålig.

INGEMAR DAHLKVIST

I KORTHET

Hotade dra in a-kassa - åtalas

Domstol/Åtal har väckts mot den tjänsteman vid arbetsförmedlingen, som tillsammans med Byggnads lokalavdelning i mars 2005 skickade ut ett brev i samband med en demonstration i Stockholm, för kollektivavtal.

Brevet gick till arbetslösa byggnadsarbetare och budskapet var att de som inte deltog i en informationsträff, skulle få in dragen a-kassa. Träffen skulle hållas under bussfärden till demonstrationen.

- Jag har väckt åtal för tjänstefel. Ett antal byggnadsarbetare har hörts. De uppfattade det som ett tvång att vara med i manifestationen. Företrädare för en myndighet bör inte blanda sig i den här typen av opinionsbildande arrangemang, säger vice chefsåklagare Thomas Malmeby i Nyköping.

Mer pengar till maskinförare

Avtal/Lönerna för dem som går på entreprenadmaskinavtalet höjs från den 1 januari i år. Avtalsperioden löper till den 30 september 2007. Utgående löner höjs för yrkesarbetare med 348 kronor i månaden, för bilförare med 440 kronor per månad och för maskinförare med 463 kronor i månaden. För en bilförare blir den nya lägsta grundlönen 108,30 kronor per timme, eller 18 844 kronor per månad.

För en yrkesarbetare blir grundlönen 114 kronor per tim-

me, eller 19 836 kronor per månad. För maskin- och kranförare blir grundlönen 115 kronor i timmen, eller 20 010 kronor i månaden. Cirka 4 000 personer, mestadels maskinförare, omfattas.

Ombudsman död på olycksväg

Trafikolycka /

Byggnads regionala skyddsombud i Malmö, Lars Lindström, 45 år, förolyckades under en resa i tjänsten den 21 december. Lindströms bil frontalkrockade med en buss på E6 mellan Trelleborg och Vellinge. Han omkom troligen omedelbart i den våldsamma kollisionen. Busschauffören, som var ensam i bussen, fördes till sjukhus. Vägsträckan där olyckan inträffade är olycksdrabbad.

Byggchefer misstänks för brott

Brottsutredning/ Två ex-chefer på byggföretaget Skanska i Småland misstänks för allvarliga ekonomiska brott. Den ena av ex-cheferna är också ordförande i en lokal idrottsförening och misstänks ha gynnat föreningen i strid mot Skanskas interna regler, bland annat sponsring och inköp av biljetter. Den andre ex-chefen misstänks för att ha låtit arbetsgivaren betala kostnaderna som en närstående person hade vid sin bostadsrenovering.

30

Byggnads Sydost söker VVS OMBUDSMAN

Byggnads Sydost är en medelstor avdelning med ca 3 900 medlemmar, där vi är flexibla i vårt arbetssätt och hjälper varandra. Dina arbetsuppgifter kommer därför att beröra flera avtalsområden. Avdelningens verksamhetsområde sträcker sig över Kronobergs och Blekinge län med kontor i båda länen.

Dina arbetsuppgifter kommer att bestå av mätning, förhandlingsverksamhet och avtalsfrågor med MB-frågor som huvudsaklig syssla. Sökanden ska även vara beredd att arbeta med andra arbetsuppgifter som avdelningsstyrelsen beslutar om.

Du kommer att arbeta i ett lag men måste även kunna arbeta självständigt under ansvar. Gott omdöme och lätt för att samarbeta är egenskaper vi värdesätter. Du bör också ha grundläggande kunskaper i data. Körkort och tillgång till bil krävs i tjänsten. Vi förutsätter att du delar arbetarrörelsens värderingar.

Skriftlig ansökan med meritförteckning eller andra referenser ska vara Byggnads Sydost tillhanda senast den 9 februari 2007 märkt "funktionär" under adressen:

Byggnads Sydost
Rådjursvägen 1
352 45 Växjö

Upplysningar om tjänsten lämnas av avdelningens personalansvarige Kent Unbeck 0470-75 35 31 och facklig representant Håkan Bellenby 0470-75 35 38.

Hyrpoolen

SÅ KAN SMITTKÄLLOR BYGGAS BORT

Varje år avlider svenskar av legionella - en bakterie som finns i vanliga vattenledningar. Nu hoppas man att ökad kunskap hos VVS-montörer ska bidra till att färre smittas.

TEXT ELIN JÖNSSON ILLUSTRATION SVENSKA GRAFIKBYRÅN

Legionärssjuka är inte så romantiskt som det låter. Den kommer plötsligt. Ger hög feber, ofta med muskelsmärter och diarré. Årligen drabbas ett hundratal svenskar av sjukdomen. Sjukdomen kan behandlas med antibiotika, men dödsfall förekommer. Bakterierna är vanliga. De sprids via luftburna vattendroppar som kan bildas i till exempel duschar, kyltorn, luftkonditioneringsaggregat och bubbelpooler. Många får bakterierna utan att bli sjuka, men om man har nedsatt immunförsvar ligger man illa till. Män drabbas dubbelt så ofta som kvinnor: den typiska legionellapatienten är en medelålders rökande man.

VVS-Installatörerna har tillsammans med Boverket och Smittskyddsinstitutet gått igenom samtliga fall av legionella som rapporterats till Smittskyddsinstitutet under två års tid. Undersökningen omfattar 78 drabbade, varav 46 har smittats i sin bostad, på arbetet eller i en sporthall.

- Vi ser ingen ökning av antalet smittade. Målet med kartläggningen var att få bättre kunskap om de tekniska riskfaktorerna, för att både myndigheter och yrkesverksamma ska kunna förhindra att smittan sprids, säger Görel Allestam, biomedicinsk analytiker på Smittskyddsinstitutet.

I undersökningen ingår bland annat småhus, flerbostadshus, sporthallar och hotell. De flesta har smittats i sitt hem. I 43 fall har man hittat legionellabakterier i tappvarmvattnet, i 39 av dem fanns smittan i duschen.

- De största riskfaktorerna är att varm-

vattnet är för kallt, att kallvattnet är för varmt och om det finns stillastående vatten, säger Rolf Kling, tekniskt ansvarig på VVS-Installatörerna.

En hel del av riskerna kan åtgärdas när man bygger nytt eller bygger om. Men i sextio procent av de undersökta byggnaderna saknades ritningar och tekniska beskrivningar.

- Då är det viktigt att VVS-montören kartlägger systemet igen, särskilt i stora hus. Det är enda sättet som man kan göra en riktig riskbedömning på.

I de undersökta byggnaderna såg det ut så här:

- Fyra av tio installationer hade för låg varmvattentemperatur vid tappstället (lägre än 50 grader)

- Vid sex av tio installationer fanns en risk för att tappkallvattnet kunde bli så varmt att risken för legionellatillväxt ökar (över 18 grader)

- I åtta av tio byggnader fanns installationer med risk för stillastående vatten

- Nio av tio byggnader saknade instruktioner om hur man kontrollerar tappvarmvattentemperaturen

Att vattentemperaturen är för hög eller för låg kan bland annat bero på att kall- och varmvattenledningarna har kontakt med varandra eller är dåligt isolerade. Det förekommer också att temperaturen sjunker vid så kallade störttappningar, vid tidpunkter med hög belastning, som på morgonen och på kvällen i hotell.

Att vatten blir stillastående i ledningar har många orsaker. En är att ett hus står tomt, till exempel en sommarstuga eller om det är en äldre person som är mycket på sjukhus. Om ett hotell slutar använda sin tvättstuga och köper in den tjänsten utifrån, blir också ledningarna stående.

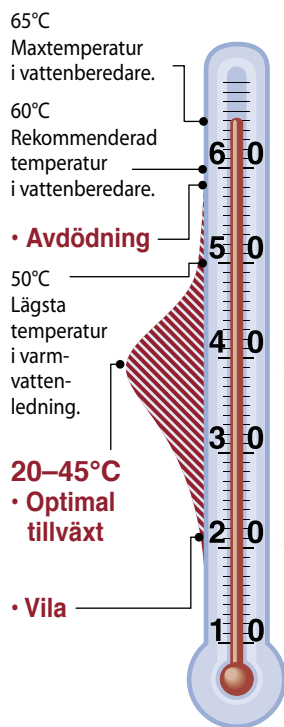
I hemmen kan det handla om att rör har dragits om och att man har lämnat kvar proppade ledningar som inte används. Vatnenburen handdukstork är också en källa för legionella. Om den stängs av ofta kan den innehålla mycket stillastående vatten och är den i gång har den ofta svårt att hålla temperaturen över femtio grader.

- Man ska aldrig sätta in en sådan vid ett nybygge. Det är bra om man tar bort den vid en ombyggnation, men då är det viktigt att det är fackmannamässigt utfört. Att man undersöker förutsättningarna ordentligt, så att det inte blir så att man underlättar för legionellabakterierna någon annanstans, till exempel i en proppad ledning, säger Rolf Kling.

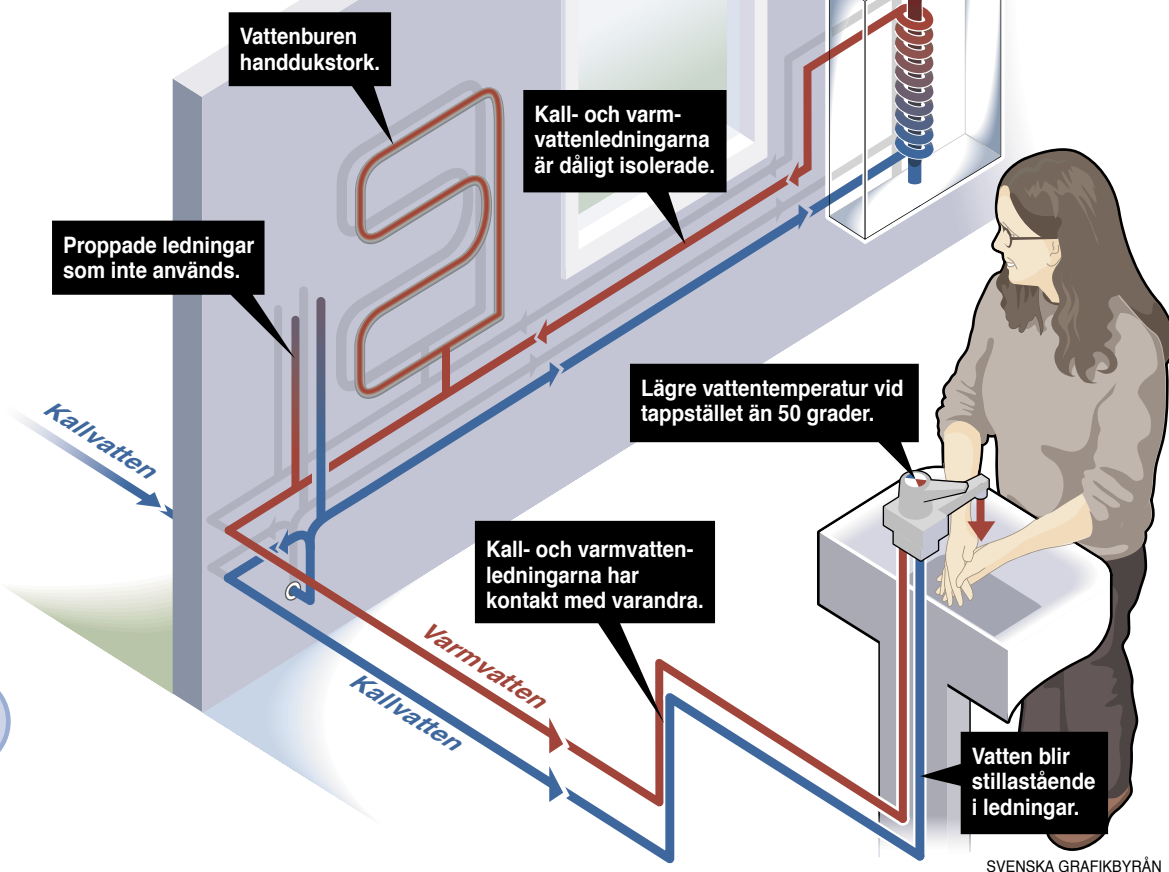
VVS-Installatörerna vidareutbildar hela tiden montörer i säkra vatteninstallationer och de har gett ut en handbok om legionella och om hur VVS-montörerna ska handskas med det. I somras ändrade Boverket sina regler för att förtydliga kraven på installationer i nya byggnader (BFS 2006:12). Nya regler har tillkommit vad gäller mikrobiell tillväxt och dokumentation och idrifttagande.

- Om man följer monteringsanvisningarna, Boverkets nya regler och branschreglerna Säker Vatteninstallation så har man gjort vad man kan som montör, säger Rolf Kling. ●

Legionella-bakteriens tillväxtområde

Riskställen för legionella

FAKTA LEGIONELLA

Legionella är namnet på en bakteriefamilj som kan orsaka infektion hos människor. De vanligaste sjukdomarna är legionärssjuka (allvarlig lunginflammation) och pontiacfeber (influenzaliknande). Symtomen vid legionärssjuka är hög feber, ofta med magsymtom och

förvirring. Varje år insjuknar mellan 70 och 100 personer i Sverige, var tredje har smittats utomlands. Mellan 6 och 21 procent avlider till följd av sjukdomen och många blir långvarigt sjuka. Det första utbrottet av legionärssjuka inträffade 1976 i USA, då 182 krigsveteraner

(legionärer) insjuknade. 29 av dem avled. Senare har man hittat många varianter av bakterien, varav ungefär hälften har kopplats samman med infektion hos människor. Sjukdomen är dubbelt så vanlig hos män som hos kvinnor. Barn och ungdomar drabbas sällan. Legionella omfattas av

smittskyddslagen, vilket innebär att en läkare som hittar legionella hos en patient måste anmäla det till smittskyddsläkaren i landstinget och till Smittskyddsinstitutet.

(Källa: Smittskyddsinstitutet)

Jan-Olof Staaf och Henke Sjödin från MittSverige Vatten byter vattenledning utanför Sundsvall. Böjslangen ökar vattenflödet från pumpen.

Bättre flöde när pumpen flyter

● När pumpen flyter i en korg suger den bättre och drar inte upp slam och lera från botten.

Flytkorgens uppfinnare Johan Markström arbetar som uthyrare hos Skanska Maskin i Timrå. Dagligen träffar han byggfolk som behöver specialmaskiner och speciallösningar som inte finns. Inte förrän Johan har tagit fram dem.

Genom sitt eget företag M-Fast har han utvecklat ett tjugotal uppfinningar, varav flera har blivit produkter som säljs på marknaden.

En av dem är flytkorgen. Den påminner om ett reservhjul där pumpen placeras i ett nedsänkt nav. Pumpen hålls flytande med övre halvan över vattenytan så att rent ytvatten sugts in. Pumpkapaciteten och driftsäkerheten ökar samtidigt som slitaget i pumpen minskar när lera, sand

och grovt bottensediment inte sugts in. I botten på livbojen sitter en metallkorg av perforerad plåt. Om pumpen trots allt skulle nå botten så stoppas de grövsta partiklarna av korgen som fungerar som insugningsskydd. Det krävs emellertid ett vattendjup på minst 30 centimeter för att pumpen ska flyta bra.

Dränkpumpar används bland annat vid större markarbeten, då för att pumpa bort vatten från gropar och diken. Pumparna används också för att fylla färskvatten i tankbilar. Då är det rent ytvatten från sjöar och åar som används i till exempel mobila asfaltverk.

Eller vid styrd borrhning, då vatten under mycket högt tryck används för att styra borrhkrona när den är inne i marken.

Hittills har man byggt stenkistor eller lagt granris på botten för

att hindra att pumpen kör fast i lera och sand i botten.

Normalt har dränkpumpar en platt brandslang som kräver mycket pumpkraft innan de fylls så att vattnet kan flöda.

Här används en två meter spiral- armerad slang mellan pumpen och den platta slangen som ligger på rulle. Slangen ökar vattenflödet och pumpens kapacitet.

– Det blir inget veck på slangen som bromsar vattenflödet, säger Johan Markström.

– Man tjänar upp till en pumpstorlek, försäkrar han

KENNETH PETTERSON

HAR DU EN BRA GREJ?

Ring 08-728 49 70

GREJER & GREPP PÅ INTERNET

Gå in på vår hemsida

www.byggnadsarbetaren.se

Johan Markströms flytkorg påminner om ett reservhjul. Dränkpumpen placeras i ett nedsänkt nav. I botten finns en korg av perforerad plåt som hindrar att grova partiklar sugts in.

MÖTEN & SÂNT

Svenska Byggnadsarbetareförbundet
106 32 Stockholm Besöksadress: Hagagatan 2, Stockholm
tel 08/728 49 00

STOCKHOLM

Skytteholmsvägen 2, Solna
tel 08/734 65 00 fax 08/734 66 60

Bromma-Västerort-Kista-Ekerö-sektionen: årsmöte tis 23 jan, kl 17. Scandic Hotel, T-bana Brommaplan. Smörgås och dricka samt lotteri.

Handensektionen: årsmöte 23 jan, kl 17.30. Haninge Folkets hus. Försäkringar. FoLO medverkar.

Huddingesektionen: årsmöte 23 jan, kl 17. ABF, Kommunalv 23, Huddinge. Underhållning.

Södertäljesektionen: årsmöte 23 jan, kl 16. Quality Hotel Park, Saltstjörtoget, Södertälje.

Jakobsbergsektionen: årsmöte 23 jan, kl 18. Folkets hus, Kallhäll. Politiker medverkar.

Johanneshovsektionen: årsmöte 23 jan, kl 17.30. Farsta Gård. Farsastigen (invid Farsta IP).

Märstasektionen: årsmöte 23 jan, kl 17. Södergatan 50.

Nackasektionen: årsmöte 23 jan, kl 17. Boo Folkets hus, Orminge C. Lokal författare medverkar.

Solnasektionen: årsmöte 23 jan, kl 17. Byggettan, Skytteholmsv 2, ingång vid studielokaler.

Stockholmsektionen: årsmöte 23 jan, kl 17. Hartwickska huset, St Paulsg 39 D. Underhållning.

Täbysektionen: årsmöte 23 jan, kl 17. Scandic Hotel, Näsbyv 4.

Gotlandsektionen: årsmöte 23 jan, kl 18.30. Klosterbrunnen Roma.

SYDOST

Rådjursvägen 1, Växjö
tel 0470/75 35 30 fax 0470/202 19

Lessebosektionen: årsmöte tor 25 jan, kl 18.30. Hovmantorps Folkets hus.

Ronnebysektionen: årsmöte ons 31 jan, kl 18.30. Avdelningsexp. Aktuell info från Kent Unbeck.

KRISTIANSTAD

Kanalgatan 94
tel 044/12 30 90, fax 044/12 67 56

Bromöllasektionen: årsmöte sön 28 jan, kl 16. Böckmans.

Sankt Olofsektionen: årsmöte tor 18 jan, kl 19. Medborgarhuset.

NORRKÖPING

Slottsgatan 116
tel 011/19 04 20fax 011/19 04 39

Finspångsektionen: årsmöte tis 30 jan, kl 18.30. Folkets hus.

Oxelösundsektionen: årsmöte tis 30 jan, kl 18.30. Folkets hus.

Nyköping-Trosasektionen: årsmöte mån 29 jan, kl 18.30. Avdelningsexpeditionen, Nyköping.

Norrköpingsektionen: årsmöte ons 24 jan, kl 18.30. Stadsmuséet.

Söderköping-Valdemarsviksektionen: årsmöte tis 23 jan, kl 18.30. Alviksgatan 4, Söderköping.

KALMAR

Radarvägen 9
tel 0480/42 90 90 fax 0480/510 11

Emmabodasektionen: årsmöte tor 25 jan, kl 19. Folkets hus.

Högsbysektionen: årsmöte tor 18 jan, kl 18.30. ABF-lokal.

Nybrosektionen: årsmöte tis 23 jan, kl 18.30. Folkets hus.

Hultsfredsektionen: årsmöte mån 22 jan, kl 18.30. Se anslag.

Mönsteråssektionen: årsmöte tis 23 jan, kl 18.30. Byggnads möteslokal IOGT-NTO.

Oskarshamnsektionen: årsmöte ons 24 jan, kl 18.30. LO-lokalen.

Murarklubben: årsmöte ons 24 jan, kl 18.30. Byggnads, Radarvägen 9, Kalmar.

MÄLARDALEN

Hemdalsvägen 1, Västerås
tel 021/17 87 00, fax 021/41 04 13

Kolbäckssadalensektionen: årsmöte fre 26 jan, kl 18.15. Hallsta Bowlingcenter. Efter mötet bowling, mat och dryck. Anmälan 19 jan till avd, tfn 021-17 87 00.

Strängnässektionen: årsmöte fre 26 jan, kl 18.30. Bowlinghallen, Thomasgymnasiet. Bowling, enkel middag. Anm mån 22 jan till avd, tfn 021-17 87 00.

GÖTEBORG

Brogatan 1
tel 031/774 33 00, fax 031/774 33 77

Hisingensektionen: årsmöte tis 23 jan, kl 18. Backa Folkets hus.

Nordostsektionen: årsmöte mån 22 jan, kl 17. SKF:s Klubbkola.

Västsektionen: årsmöte ons 24 jan, kl 18. Frölunda Kulturhus, Lilla salen.

Centrumsektionen: årsmöte ons 24 jan, kl 17. Ellössalen, Folkets hus, Göteborg.

Stenungsundsektionen: årsmöte mån 22 jan, kl 17. Kommunhuset.

Kungälvsektionen: årsmöte tis 23 jan, kl 18. Mimers hus.

Alesektionen: årsmöte tis 23 jan, kl 18.30. Folkets hus, Nol.

Lerumsektionen: årsmöte ons 24 jan, kl 17. Villa Pomona.

Härrydasektionen: årsmöte tor

25 jan, kl 17. Länkens lokal, Landvetter.

Mölnåsektionen: årsmöte tor 25 jan, kl 17. Avdelningen, Brog 1.

Kungsbackasektionen: årsmöte tis 23 jan, kl 17.15. ABF:s lokaler.

NCC-klubben: årsmöte tor 1 feb, kl 17. Hörsalen, NCC:s kontor.

Peab-klubben: årsmöte tis 30 jan, kl 17. Folkets hus, Sävedalen.

BORÅS

Fristadsvägen 24
tel 033/10 01 50 fax 033/12 06 48

Boråsektionen: årsmöte mån 29 jan, kl 18. Byggnads, avd exp.

ÖREBRO

Riagatan 51
tel 019/603 24 00 fax 019/603 24 19

Askersundsektionen: årsmöte tor 25 jan, kl 18.30. Hotell Norra Vättern.

Degerforssektionen: årsmöte tor 25 jan, kl 19. Folkets hus, C-sal.

Fjugestasektionen: årsmöte tis 23 jan, kl 18.30. Fjugesta Café.

Frövisektionen: årsmöte fre 26 jan, kl 18.30. Kofallsv 1.

Hallsbergsektionen: årsmöte tor 18 jan, kl 18. Hotell Stinsen.

Hälleforssektionen: årsmöte tor 1 feb, kl 18.30. Hällefors Herrgård.

Karlskogasektionen: årsmöte fre 26 jan, kl 19.30. Red Brick.

Kopparbergsektionen: årsmöte lör 20 jan, kl 12.30. Tages värdshus.

Lindesbergsektionen: årsmöte mån 29 jan, kl 19. Folkets hus.

Örebrosektionen: årsmöte tis 23 jan, kl 18.30. Byggfackens hus.

SUNDSVALL-ÅDALEN

Ö Långgatan 13B
tel 060/64 11 60 fax 060/15 44 78

Sundsvallsektionen: årsmöte mån 29 jan, kl 18.30. Folkets Park. Gäster: s-riksdagsledamöterna Claes-Göran Brandin (Göteborg) och Hans Stenberg (Sundsvall).

LULEÅ

Nygatan 3
tel 0920/940 80 fax 0920/ 948 79

Bodensektionen: årsmöte tor 25 jan, kl 18. Rondo, klubbbrum A.

Luleåsektionen: årsmöte ons 24 jan, kl 18. Byggnads, Nygatan 3.

Gällivaresektionen: årsmöte ons 24 jan, kl 19. Byggnads, Postg 1.

Jokkmokksektionen: årsmöte tor 25 jan, kl 19. Folkets hus.

Korpilombolosektionen: årsmöte tor 18 jan, kl 18. Röda skolan.

UPPLAND

Portalgatan 6A
tel 018/19 45 00, fax 018/19 45 01

Norräljesektionen: årsmöte tor 25 jan, kl 19. Pensionat Granparken.

Tierpsektionen: årsmöte tor 18 jan, kl 19. Gästis.

Alunda-Östhammarsektionen: årsmöte ons 24 jan, kl 18.30. Vandrarmhemmet, Gimo.

Hallstaviksektionen: årsmöte tis 23 jan, kl 19. Folkets hus.

Hallstaviksektionen: årsfest lör 3 feb, kl 13.30. Anmälan till Emil Persson, tfn 018-19 45 12.

Uppsalasektionen: årsmöte mån 22 jan, kl 19. Avd exp, Portalg 6 A.

VÄRMLAND

Posthornsgatan 8, Karlstad
tel 054/87 58 00, fax 054/83 47 42

Grumssektionen: årsmöte tis 30 jan, kl 18. Folkets hus.

Säfflesektionen: årsmöte tor 25 jan, kl 18.30. Fackens hus.

Torsbysektionen: årsmöte fre 2 feb, kl 18.00. Rest Haddoc.

Karlstadsektionen: årsmöte tor 25 jan, kl 17. Bygg 29:an.

Dejesektionen: årsmöte fre 19 jan, kl 19. Forshaga Folkets hus.

Filipstadsektionen: årsmöte tor 25 jan, kl 19. Folkets hus.

DALARNA/BORLÄNGE

Hagavägen 2, Borlänge
tel 0243/678 75 fax 0243/ 824 88

Alvestasektionen: årsmöte tor 25 jan, kl 19. Metallhuset.

Borlängesektionen: årsmöte tis 23 jan, kl 18.30. Matjes Emils gård.

Gagnefsektionen: årsmöte tor 25 jan, kl 19. Mockfjärdshuset.

Leksandsektionen: årsmöte mån 22 jan, kl 19. Korståpan.

Ludvikasektionen: årsmöte tor 25 jan, kl 19. Folkets hus, vån 7.

Malungsektionen: årsmöte tor 25 jan, kl 19. Folkets hus.

Morasektionen: årsmöte tor 25 jan, kl 18.30. Mora Parken.

Smedjebackensektionen: årsmöte tor 25 jan, kl 19. Fritidsgården Morgårdshammar.

Sätersektionen: årsmöte tor 18 jan, kl 18.30. LO-lokalen.

Vansbrosektionen: årsmöte tor 25 jan, kl 18. Herrgården.

Älvdalensektionen: årsmöte tor 18 jan, kl 19. Älvdalens hotell.

Orsasektionen: årsmöte tor 18 jan, kl 19. Orsa hotell.

ANNONSER FRÅN PITEÅ, SKELLEFTÄ, LINKÖPING, UMEÅ OCH KALIX PÅ SID 34

Dikt timmermannens

Förre timmermannen Mats Hammarlund skriver dikter om bygget och vill ha ut dem bland jobbarna i boden. ”Att vara förbannad är en bra grund för att skriva”, säger han.

TEXT MARGITE FRANSSON FOTO ANDERS LINDH DIKT MATS HAMMARLUND

Bygget är en outsinlig källa till diktstoff, även om Mats Hammarlund inte jobbat där på drygt tio år. Nu är han tjänsteman.

Fast man kan lätt konstatera att ränderna aldrig går ur en timmerman. I ena lådan på kontoret ligger en kniv, sandpapper och småspik, i den andra en tumstock och hammare. Och Mats Hammarlund skvallrar om att han har lim och en burk med olja på rummet, för att kunna smörja lås och gångjärn om det behövs. Platsen är alltså ingen byggarbetsplats utan LO-TCO:s biståndsnämnd, där han arbetar som administratör av fackliga biståndsprojekt.

– Fast man får ju inte låta reparationerna ta över, jag har ju ett annat jobb att sköta, säger han.

Och blir det någon minut över kan han ju alltid bläddra i böckerna med dikter av Nils Ferlin och Fröding som står i bokhyllan.

För Mats själv började diktningen med gröt-rim till julklappar, men när dottern Kajsa fyllde sex år skrev han sin första dikt. Sedan har han skrivit 300–400 dikter under tre år. Många av dem handlar om bygget; om arbetskamrater, om företeelser på arbetsplatserna, om arbetsmiljö, med mera. Han skriver cirka tre dikter i veckan och är ganska självkritisk.

– Allt är inte bra, men man lär sig efter hand.

Han ändrar lite i perioder. Ibland skriver han på rim, ibland inte.

Mats tycker att det finns alldeles för få skildringar av byggnadsarbetarnas vardag, både i romaner och dikt.

Han har läst de gamla svavelosande klasskampsdikterna.

– Sedan blev diktningen något abstrakt och mest för medelklassen.

Men så har han kommit på att dikt inte är så dumt, även om han själv varken vill vara speciellt svavelosande eller politiserande. Men han har mycket han vill säga och med några få ord kan man med dikt fånga en stämning, en händelse eller en person. Eller beskriva en orättvisa, för att få folk att reagera.

Efter flera års skrivande testar han nu sina

dikter på byggnadsarbetare. Både på byggen och på möten i Byggettans repskap. Många känner igen sig.

– Det ska kännas i magen att det stämmer, säger Mats.

Han vill skildra den speciella stämning som finns på bygget. Hur det är en mörk, kall morgon, när strålkastarna lyser upp arbetsplatsen, när man fryser om fingrarna och kranen gungar.

Och som tur är har han ett bygge inpå knutarna, ett Skanskabygge intill LO-borgen.

På vad som ska bli ett hotell gjuter betongarbetarna Stefan Andersson och Gustav Steen. En fredagsmorgon får de chansen att titta på Mats dikter.

– Det är svårt att riktigt veta vad man ska säga, för jag är ovan att läsa dikter. Men det är skojigt att någon skriver om bygget. Och jag skulle gärna läsa fler om de handlar om jobbet, säger Stefan Andersson.

Han fastnar för dikten ”Extragubbar” där han känner igen stressen. Flera arbetskamrater har varit med om det som utspelar sig i ”Åttafika”. Den handlar om byggnadsarbetarna som smiter iväg från kylan på en extrarast. De värmer fingrar och kropp, medan chefen snokar efter var de är. Åttafikat var ett begrepp på byggena. Men på många håll är det borta, som här på arbetsplatsen.

– Officiell har den aldrig varit. Det var bara ett sätt att värma fingrarna runt en kaffekopp, säger Mats.

Byggbranschen är extremt nischad när det gäller personal. Nästan alla är män, med ett mycket praktiskt handlag. Men det betyder inte att alla är lika. Mats vill göra upp med schablonerna. Han läser mycket, men inte så mycket dikt. Mest blir det faktaböcker om natur, historia och livsfilosofi. Vissa ämnen får honom att gå i gång och känna starkt för att skriva. Som arbetsmiljö. Han har haft flera arbetskamrater som fått cancer och dött efter att ha jobbat med asbest.

– Många av farorna som har förnekats har lett till att folk blivit sjuka. Det gör mig förbannad och att vara förbannad är en bra grund för att skriva, säger han. ●

Åttafika

*Vintern är bister
arktiska kylan drar
över snöiga valvet
runt armerarnas bod
med bockjärn och ritning*

*Vi spikar form
men småspiken fastnar
i fickan av läder
när fingrarna fryser
oj vilket väder*

*Då vinkar Roine
på Timmer-Janne
som också fryser
att nu går vi in
i kojan som lyser*

*Därinne i lä
puttrar en panna
med åttakaffe
ja dom har denna vana
Krister och Affe*

*Det är trångt vi får stå
men bra skönt ändå
att mellan lådor
av najtråd och spik
lite värme nu få*

*Skratten dom ekar
när Affe berättar
om en verkares vana
att smyga och spana
vid åttafikat*

*Ja det tar vi i smyg
fem minuter bara
när vädret är bister
för vår lilla skara
häruppe på valvet
under stjärnor så klara*

nya verktyg

”Det är roligt att se dikter om sitt eget arbete”, säger Pekka Lumitaival, snickare till Mats Hammarlund, som ska läsa dikter för byggjobbarna under en lunch. Till höger betongarbetaren Stefan Andersson.

Varför blev just du årets plåtslagare?

Lasse Pettersson fick pris för "månsidigt omvittnat yrkeskunskande och stora arbetskapacitet".

... Lasse Pettersson, 63 år från Älvsjö i Stockholm, som utsetts till årets plåtslagare 2006 av stiftelsen Plåtslagaryrkets Fond:

– Det kan jag inte svara på. Kanske att jag närmar mig pensionsåldern och har skött mig i yrket.

► **Vad krävs för att man ska bli en bra plåtslagare?**

– Man ska vara lite händig, ha tålmod och jävlar anamma. Som plåtslagare måste du vara ute i väder och vind året runt.

► **Du har bland annat arbetat med taken på Strängnäs domkyrka och med Tyska kyrkan i Stockholm. Vil-**

ket plåtarbete är du mest stolt över?

– Kyrkjobb är alltid kul att hålla på med. Det är lite invecklat och det ställs krav att det ska vara bra utfört.

► **Sedan har du utfört arbeten på Svenska kyrkan i Paris och på en hotellbyggnad på Mallorca. Hur gick det med språkkunskaperna?**

– Jag kan varken franska eller spanska. Men det gick bättre än jag trodde. Jag använde papper och penna, gestikulerade och fick hjälp av tolkar.

► **Du får 3 000 kronor. Vad ska du göra för pengarna?**

– De är redan slut. Det var inga problem att göra av med dem.

KATARINA CONNHEIM

MÖTEN & SÅNT

Svenska Byggnadsarbetareförbundet, 106 32 Stockholm
Besöksadress: Hagagatan 2, Stockholm, tel 08/728 49 00

PITEÅ

Olof Palmes gata 2
tel 0911/787 30
fax 0911/787 39

Arjeplogsektionen: årsmöte tor 18 jan, kl 18. ABF. Mat efteråt.

Arvidsjaursektionen: årsmöte mån 29 jan, kl 18. Rosengård.

Piteåsektionen: tis 23 jan, kl 19.

Nolia City, Ström-näs. Vi bjuder på en hockeybiljett till Luleå Hockey.

Älvsbysektionen: årsmöte fre 26 jan, kl 18.30.

Röda rummet, Forum. Anmäl 21 jan, tfn 105 12.

Norsjö-Malåsektionen: årsmöte tor 25 jan, kl 18. Medborgarhuset, Norsjö.

Skellefteåsektionen: årsmöte ons 24 jan, kl 18.30. Folkparken.

Bureå-Löfvångersektionen: årsmöte fre 26 jan, kl 18.30. Storstugan, Löfvånger. Vi

bjuder på mat.

Burträsksektionen: årsmöte fre 26 jan, kl 18.30.

Värdshuset. Vi bjuder på pizza.

Buskesektionen: årsmöte fre 26 jan, kl 18. Värdshuset. Middag med sällskap. Anmälan, tfn 0912-100 24, 070-370 12 62.

LINKÖPING

Majgatan 2
tel 013/37 44 00
fax 013/12 25 13

Kisasektionen: årsmöte tor 18 jan, kl 18.30. Café Colombia.

Linköpingsektionen: årsmöte ons 24 jan, kl 17. Byggnads exp, Majgatan 2.

Ödeshögsektionen: årsmöte fre 26 jan, kl 18.30. PRO-lokalen, Ö:a Torg 4.

Motalasektionen: årsmöte tis 30 jan, kl 18.30. Norrängsgatan 3 A.

Vimmerbysektionen: årsmöte

tis 23 jan, kl 18.30.

Sevedegatan 4.

Västerviksektionen: årsmöte ons 24 jan, kl 19. Fogden.

UMEÅ

Kungsgatan 89
tel 090/711030
fax 090/711031

Umeåsektionen: årsmöte tor 1 feb, kl 18.30. Fackföreningshuset.

KALIX

Centrumvägen 33C
tel 0923/147 55
fax 0923/165 88

Haparandasektionen: årsmöte tor 25 jan, kl 17. Folkets hus. Möte, därefter pizza.

Kalixsektionen: årsmöte sön 28 jan, kl 17. Rest Gästis. Möte med mat.

Överkalixsektionen: årsmöte ons 24 jan, kl 18. LO-facken.

Övertorneåsektionen: årsmöte sön 28 jan, kl 12. Folkets hus.

Fler mötesannonser på sidan 31.

BÖCKER

Svinalängorna
av Susanna Alakoski

Roman/ **////**

Det handlar om elände mitt i välfärden. Inte muntert. Men oerhört trovärdigt och välskrivet. Det blir nästan möjligt att förstå och känna kärleken som trots allt finns mellan barnet och supande föräldrar. Susanna Alakoski visar att en allvarligt menad roman är outhärlig för den som vill veta

och förstå. Allt viktigare bland såpor, deckare och chocklöpsedlar. ID

Enligt Rolling Stones
av dem själva

Intervjuer m m/ **////**

Det är rätt kul att läsa om när Charlie Watts var på väg att slänga ut Mick Jagger genom ett hotellfönster för att Mick kallade honom "min trummis". Keith Richards fångade in Mick eftersom han hade på sig Keiths kavaj. It's only rock'n roll, but i like it! ID

Ut ur mörkret
av Linda Caine
och Robin Royston

Sann berättelse/ **////**

Tvåbarnsmamman Linda lever lyckligt familjeliv i England när hon vid 37 års ålder blir deprimerad och är nära självmord. Det visar sig att hennes liv inte alltid varit idylliskt, hon bär med sig hemskas upplevelser från det förflutna. Här berättar hon och hennes terapeut parallellt hur de sakta

lyckas få fram vad som är roten till hennes sjukdom. Får åtminstone mig att tro på att minnen kan trängas bort helt. AS

Svart som natten
av Ann Cleeves

Deckare/ **////**

Prisbelönt deckare som utspelas på Shetlandsöarna. En ung flicka hittas mördad och misstankarna riktas mot traktens ensling. Om detta var årets bästa deckare i Storbritannien 2006, måste utbudet ha varit magert. AS

50 vinnare i tomtetävling

Jultävling/

Följande fann de gömda jultomtarna i Byggnadsarbetarens jultävling:

Tio vann ett multiverktyg:

Markku Tolonen, Västerås, Margareta Rosell, Norrköping, Lennart Svensson, Dalsjöfors, Roland Smedh, Stockholm, Kjell Hurtig, Visby, Hans Lindberg, Sandby, Anders Blom, Kolsva, David Bojefors, Göteborg, Nils Stark, Kristianstad, Gunilla Englund, Hönö

Tjugo vann t-tröja:

Bo Olsson, Boden, Tomas Lindqvist, Hammarstrand, Bertil Johansson, Öregrund, Arne Andersson, Mora, Elisabeth Dahlkvist, Kramfors, Maria Dimgård, Skedvi, Åke Lundgren, Karlstad, Mats Svensson, Nyköping, Sivert Wikberg, Jävve, Kjell Sjödén, Gagnef, Anders Larsson, Staffanstorps, Erik Johansson, Svängsta, Ronny Jansson, Lyrestad,

Leif Hansson, Laholm, Göran Mikaelsson, Malmberget, Bo Balder, Bollebygd, Kajsa Jansson, Vaddö, Lars Lundgren, Öjebyn, Roger Eliasson, Järfälla samt Ingegärd Fridhagen, Jönköping

Tjugo personer vann en dubbeltrisslott:

Sven Johansson, Östhammar, Ragnar Ekblom, Tidan, Yngve Westman, Örnsköldsvik, Arne Olsson, Herrljunga, Gerda Norlén, Enskede, Gert Lind, Umeå, Uno Nyström, Örkelljunga, Stefan Jernberg, Malungsfors, Sune & Carita Lindström, Köping, Börje Wennberg, Tierp, Allan Engström, Brottbys, Dag-Ive Gustavsson, Linköping, Bengt Rosvall, Vellinge, Roland Bexell, Arvidsjaur, Bengt Evander, Landskrona, Bertil Jonsson, Norrtälje, Bengt Andersson, Västra Frölunda, Mikael Möller, Eskilstuna samt Anders Olsson, Billesholm.

Byggnadsarbetare räddade liv

Hjälteåld/

Tunnelbanan i New York i början av januari. Mitt framför byggnadsarbetaren Wesley Autrey trillar en ung man ner på spåret. 50-åriga Autrey tvekar inte utan kastar sig ner på spåret, lägger sig över mannen och håller ner hans huvud samtidigt som tåget kör över dem. Och båda klarar sig. Den handlingskraftige byggnadsarbetaren blev årets första hjälte i New York och fick två dagar efter sitt ingripande ta emot en medalj av borgmästaren.

En hjälte får medalj

PRESENS BILD

”Tyvärr verkar svenskar i stor utsträckning gå in i sina egna liv, vilket är skadligt för familjesammanhållningen.

Yusuf Islam (Cat Stevens), svenskättad popmusiker (SvD)

”Sverige och svenskarna är landet och de mindre orterna. Sverige är inte Stureplan.”

Rickard Olsson, Bingolotto-proffs (Land)

”Om jag vill starta en verksamhet i ett land börjar jag inte med att kolla skattesatserna.”

Torsten Jansson, superentreprenör (Sveriges Hjärtar)

”Sanningen är att organiserad religion inte verkar fungera och helt borde förbjudas.”

Elton John, artist (SvD/The Observer)

”Vad tjänar vetandet till om vettet saknas.”

Mustafa Can, författare (DI/Weekend)

EVIGA VITSAR

Åklagaren:

- Ni är åtalad för att ni säljer ett piller som ni påstår ger evigt liv.
- Ja.
- Har ni varit åtalad tidigare för detta?
- Ja, 1691, 1802 och 1911!

På firmafesten höll

- direktören tal och sade hur bra allting var. Sedan avslutade han med ett:
- Länge leve personalen!
- Då hördes en röst:
- Vad då av?

En man funderar:

- Jag har ingen bil, men jag kunde köpa slaktarns. Den har säkert 20 år på nacken, men den har inte gått många mil - han kör bara när han är nykter.

TACK INGVAR "ETTAN" FÖR ÅRETS FÖRSTA VITSAR.

Tipsa oss om smått och stort som rör byggande och allt däromkring. Ring eller skriv till a.s@byggnadsarbetaren.se, 08-728 48 00.

SKIVOR

Regina Lund:
Förlåt, nej jag menar aj

Kvasipoesi/ 1

Vem behöver en skiva där Regina Lund läser egna dikter till musik? Det är frågan jag ställer mig redan fyra spår in i den här skivan. Regina själv troligtvis. Men någon mer? Thåström har skrivit musiken, så kanske samlare som tvångsmässigt måste ha allt med honom. Jag är ledsen, men det här har inga kvaliteter alls. Plågsamt. JS

MATLÅDAN

Majspanerad pangasiusfilé med räkor och ärtskott (4pers)

- 4 pangasiusfiléer (vietnamesisk sjötunga)
- 120 gram skalade räkor
- 1 msk citronsaft
- 1 msk vitt vin
- 1 msk risvinäger eller vitvinsvinäger
- 1 påse ärtskott
- 1 dl polentamjöl
- 1 dl vetemjöl

- 1 Tina fisken och torka av den. Blanda polenta och vetemjöl med salt och peppar. Panera (vänd) fisken i mjölet på båda sidor. Stek i olivolja tills den är gyllenbrun.
- 2 Slå i vitt vin, vinäger och citronsaft i stekpannan, och ha snabbt i ärtskott och räkor.
- 3 Lägg upp direkt och slå över räkorna och buljongen. Serveras med kokt potatis.

RECEPT: MIKKE SELANDER. FOTO: MATS FOGEMAN

INBLICK

NR 1 Redaktör Humla Einarsdóttir Adress Byggnads, 106 32 Stockholm E-post humla.einarsdottir@byggnads.se Tel 08-728 48 34 www.byggnads.se

Alla försämringar i arbetslöshetsförsäkringen

Riksdagen fattade beslut den 21 december 2006 om ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring. En del ändringar trädde i kraft den 1 januari 2007 och vissa ändringar börjar gälla först den 5 mars 2007. Nedan följer en kort genomgång av regeländringarna. Ytterligare information finns att läsa på www.byggnads.se

● 1 januari, 2007

Höjda medlemsavgifter till a-kassan.

Genom en förhöjd finansieringsavgift bestämd av riksdagen, ska a-kassorna betala in ytterligare 10 miljarder till statskassan. Därför höjs medlemsavgifterna till a-kassan med 150–300 kronor per månad. Højningen varierar med hur stor andel medlemmar som varit arbetslösa.

” Genom en förhöjd finansieringsavgift ska a-kassorna betala in ytterligare 10 miljarder till statskassan. ”

Medlemsavgift för arbetslösa.

Den som är arbetslös en hel månad behöver inte betala den del av medlemsavgiften som beror på den förhöjda finansieringsavgiften. Som arbetslös betraktas den som fått arbetslöshetsersättning och/eller aktivitetsstöd för någon del av månaden och inte arbetat eller haft rätt till lön under någon del av månaden.

Arbetsvillkoret skärps.

För att uppfylla ett arbetsvillkor ska den sökande ha arbetat i 6 månader.

Enligt huvudregeln ska en månad innehålla minst 80 timmars arbete (tidigare 70 timmar) för att få räknas in ett arbetsvillkor.

Enligt det alternativa arbetsvillkoret ska man ha arbetat minst 480 timmar

under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader och med

minst 50 timmars arbete per månad.

Beräkningen av ersättningen ändras.

Arbetslöshetsersättningen baseras på de senaste 12 månaderna innan arbetslösheten. Tidigare räknades endast de månader man arbetat. Nu räknas även de månader man varit utan arbete.

Den förhöjda ersättningen tas bort.

Högsta ersättningen sänks från 730 kronor till 680 kronor per dag. Sänkningen gäller även dem som får aktivitetsstöd.

Studerandevillkoret försvinner.

Möjligheten till arbetslöshetsersättning grundad på studier tas bort.

● 5 mars, 2007

Sänkta ersättningsnivåer.

Det som avgör ersättningsnivån är hur många dagar som beta-

lats ut. Som dagar räknas både dagar med arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd.

■ Dag 1–200 är ersättningsnivån 80 procent.

■ Dag 201–300 är ersättningsnivån 70 procent.

■ Efter dag 300 är ersättningsnivån 65 procent.

■ Föräldrar som har barn som är under 18 år den dag som den 300:e ersättningsdagen infaller får 70 procent till och med dag 450.

Ersättningsperiodens längd på 300 dagar har inte förändrats.

Sänkningen till 70 procent påverkar ersättning baserad på en lön som är lägre än 21 371 kronor i månaden. Sänkningen till 65 procent påverkar ersättning baserad på en lön som är lägre än 23 015 kronor i månaden.

” Högsta ersättningen sänks från 730 kronor till 680 kronor per dag. ”

Läs mer om försämringarna på www.byggnads.se

Höjd avgift till Byggnads a-kassa

En extra föreningsstämma hölls av Byggnads a-kassa den 8 december. Medlemsavgiften för 2007 höjs med 10 kr/månad till 116 kr/månad och den förhöjda finansieringsavgiften fastställdes

till 250 kr/månad vilket totalt blir 366 kr/månad. (Till det tillkommer medlemsavgiften till förbundet och avdelning). Avgiften för 2008 höjs inte.

A-KASSAN

■ Ersättning från A-kassan betalas ut den 18 och 25 januari samt den 8 och 15 februari.

AUTOGIRO

■ Betalar du medlemsavgift via autogiro måste pengar finnas på ditt konto senast den 26 januari.

● Vackra omgivningar runt klostret Monte Cassino, som är ett utflyktsmål från La Serra.

Njut rabatterad semester i Italien

Som medlem i Byggnads kan du njuta en Italiensemester med familj och vänner i en lägenhet med självhushåll. Rabatten på 20–25 procent kan du utnyttja på semesteranläggningarna Riva del Sole i Toscana eller La Serra utanför Neapel. Resan ordnar du själv till någon närliggande stad som Neapel, Rom, Pisa eller Florens.

● La Serra

Sju mil norr om Neapel och sexton mil söder om Rom ligger La Serra. Semesterbyn har alla lägenheter i enplanshus nära stranden. Tennis, minigolf, bordtennis, bocciaspel och cykling är några av de aktiviteter man kan ägna sig åt när man är trött på sol och bad.

● Riva del Sole

I Toscana tolv mil söder om Pisa och arton mil norr om Rom ligger Riva del Sole direkt intill stranden, inbäddat i pinjegrön-

skan. Lägenheterna är belägna i tvåvåningshus. Aktiviteter som tennis, vattensporter, motionsslinga och minigolf finns liksom möjlighet till golf och ridning inom ett par mils avstånd.

● Bokningar och färdsätt

Rabatten ges till medlemmar i Byggnads vid bokning av någon av lägenheterna. De hyrs från måndag till måndag med incheckning kl.17 och utcheckning kl.10. Vill man köpa en charterresa med Fritidsresor till samma ställen utgår en rabatt på 200 kronor per person.

För ytterligare information kontakta Christina Ohlsson, 08-728 48 31, christina.ohlsson@byggnads.se

All information om anläggningarna, omgivningarna och färddvägar hittar du på www.rivaserra.info.

■ LA SERRA

Lägenheter. Typ A har 2 sovplatser i ett kombinerat sovrum/vardagsrum med två enkelsängar och dusch, toalett och pentry. Typ DB har 4 sovplatser fördelade på två sovrum med två enkelsängar vardera, ett vardagsrum samt dusch, toalett och pentry. Typ DA har 5 sovplatser fördelade på två sovrum med två enkelsängar vardera, ett kombinerat sovrum/vardagsrum med bäddsoffa samt dusch, toalett och pentry. Priserna gäller per vecka för hela lägenheten. Rabatten är avdragen.

Vecka	Typ A 2 pers.	Typ DB 4 pers.	Typ DA 5 pers	Extrabädd/ Barnsäng
20-21	1 700:-	2 200:-	2 600:-	300:-
22-24	1 900:-	2 900:-	3 400:-	350:-
25-27	2 600:-	4 100:-	4 800:-	400:-
28-33	3 400:-	5 000:-	5 700:-	450:-
34-35	2 500:-	3 400:-	4 000:-	400:-
36-39	1 700:-	2 200:-	2 600:-	300:-

■ RIVA DEL SOLE

Lägenheter. Typ B har 4 sovplatser fördelade på ett sovrum med två enkelsängar och ett kombinerat sovrum/vardagsrum med bäddsoffa och sängskåp. Dusch, toalett och pentry. Typ D har 5 sovplatser fördelade på två sovrum med två enkelsängar vardera samt ett kombinerat sovrum/vardagsrum med bäddsoffa för en person. Dusch, toalett och pentry. Priserna gäller per vecka för hela lägenheten. Rabatten är avdragen. Avgift för slutstädning tillkommer med 380 respektive 430 kronor.

Vecka	Typ B* 4 personer	Typ D* 5 personer	Extrabädd/ barnsäng
14-18	2 750:-	3 600:-	400:-
19-21	3 000:-	3 850:-	400:-
22-24	4 650:-	6 200:-	500:-
25-34	6 150:-	8 100:-	600:-
35-36	4 650:-	6 200:-	500:-
37-41	3 000:-	3 850:-	400:-

INGENTING ÄR LÄNGRE SOM FÖRUT

Avtalsåret 2007 inleds i Luxemburg, Strasbourg och Bryssel. Det är arbetsgivarna som tvingat oss dit.

Först för att försvara att vi kräver avtal med utländska företag som vägrar att gå med i en arbetsgivarorganisation och att därmed bli bundna av kollektivavtal.

Sedan för att plädера för vårt bygglönesystem. Om detta har vi avtal med Sveriges Bygginstrumenter. Men som denna vår motpart försöker upphäva med europeisk juridisk kraft.

Vi hade annars tänkt oss att möta våra motparter med lugna och konstruktiva samtal vid förhandlingsbordet. En god grund borde vara resultatet från de tio gemensamma arbetsgrupper som tillsattes efter förra avtalsuppgörelsen. Det handlar om så skilda och viktiga frågor som avtalets lönebestämmelser och standarden på långpendlarnas boende.

Att konfronteras med arbetsgivarnas juristuppåå i Europa känns osvenskt. Men, som kommunalarna brukar säga: vi tar fajten!

Det gör vi också med horderna av konsulthögerns företrädare som i olika skepnader angriper oss medialt. Men deras finansärer ska vara medvetna om att högerpropagandan skapar motsättningar och risker för konflikter. Och inte vad arbetsmarknaden behöver, samförstånd och gemensamma tag.

Ett oväntat inslag i den här avtalsrörelsen är att våra motståndare försöker få till stånd lönesänkningar. Här förenas den ekonomiska och politiska makten på ett sätt man får gå många årtionden tillbaka för att finna dess motstycke.

Nu, i mitten av januari, fäster vi uppmärksamheten på detta hot genom att sprida 150 000 Bygglöp, bland annat till alla våra medlemmar. Vi pekar på fyra hot som alla syftar till att sänka lönerna:

1 Angreppen för att underminera våra lönesystem. Som gör att vi tjänar mest i LO. Men ändå inte mer än en genomsnittlig svensk löntagare.

2 Sänkningen av a-kassan som ska driva över den arbetslöse, exempelvis från hyggligt avlönat byggarbete, till lågavlönat städjobb.

3 Försämrade arbetsrätt och anställningstrygghet av den typ Maud Olofsson agiterar för.

4 Förekomsten av avtalslösa företag, svenska eller utländska, som betalar dåligt, har undermålig arbetsmiljö och hindrar rättvis konkurrens vid anbudsgivning.

Ytterligare Bygglöp kommer under avtalsrörelsen. Jag hoppas vi inte ska behöva kungöra konflikt på dem.

Men arbetsgivarnas militanta framfart med jurister, konsultuppåå och högerns företags-politiska samverkan har onekligen ökat risken. Om konflikter bryter ut ska medlemmarna veta att vårt förbund står väl rustat, ekonomiskt och personellt. Vi kan ta den fajten också. Den är inte önskvärd men kanske nödvändig.

HANS TILLY

förbundsordförande

Telefon 08-728 48 10

Mobil 070-552 67 40

E-post hans.tilly@byggnads.se

TILLY TYCKER TILL...

OM HENKE

Englands två ledande storklubbar i fotboll, Manchester United och Chelsea, har återrekruterat de rutinerade yrkesutövarna Henrik Larsson och Magnus Hedman till storfotbollen. Något för Skanska och NCC att ta lärdom av. Det finns gott om rutinerade yrkesarbetare att värva tillbaka till byggfronten, exempelvis till Malmös och Båstads tunnelbyggen. I stället för att engagera hela utländska lag.

OM SKANSKA

Största byggföretaget Skanska har i höst skrutit om att man "tänkt nytt" genom att först bygga taket och sedan lyfta upp det. Nytt? "1953: Riksbyggen i Västerås börjar bygga tioåvåningshus med tak som under bygget flyttas uppåt så att bygget kan fortsätta utan väderhinder."

(Ur historiken "Riksbyggen - Bilder 50 år")

OM VÄDRET

Vädret har under första delen av vintern varit nådigt mot byggbranschen. Det har gjort bilresorna behagliga, snöskottningen obehövlig och utomhusjobben drägliga. Det tackar vi vädermakterna för. Men som vanligt kommer den stora årliga överraskningen med snö, kyla och oreda. Är vi redo för det? Nej, inte i år heller ...

